

William Henry Jackson, Wagon Train at Independence Rock,
Denver Public Library, Western History Department

RESA I INDIANLAND

MED INDIANKLUBBEN

I USA

1994

MED INDIANKLUBBEN TILL USA SOMMAREN 1994

Tisdag 94-06-28

Jobbade till klockan 22.00 dagen innan avresa. Stackars hustru, fick packa och ordna allt praktiskt hemma på egen hand. Men hon börjar bli van. Dessutom är hon mycket duktig på allt det där med den tråkiga marktjänsten!

Upp tidigt - alltför tidigt, kändes det som. Fick ändå knappt om tid. Kändes som om man hade glömt allt. Precis som vanligt med andra ord. Kan även i vaket tillstånd drömma mardrömmar om att jag redan sitter på en flygplats, åtskilliga mil hemifrån, och upptäcker att jag inte har passet med mig. Måste känna efter i fickan gång på gång. Till Malmö gick dock allt väl. Skåneresenärerna mötte upp som planerat. Vi behövde inte ens åka och hämta Anders! Incheckning hela vägen till The States - men vad nu då?! Ingen plats på inrikesflyget "over there"?!? Asch, det ordnar sig! Och plötsligt var vi på väg. Kändes ändå lite pirrigt.

Skulle vi nu hitta alla på Arlanda? Det var ju flera stycken som vi inte ens hade träffat förut. Det överenskomna igenkänningstecknet - en färggrann indianfjäder på kameraväskan - borde fungera. Och visst, jodå, det gick bra. Nästan i alla fall. Harald saknades. Tiden gick och inga Västerviksbor så långt ögat kunde se. Det var bara att ta till efterlysning via högtaleriet. Men vad hjälpte det. Ändå ingen Harald. En viss nervositet började sprida sig. Flera rundor i avgångshallen, men ingen Harald. Har ju aldrig träffat honom. Hur ser han ut egentligen? Kanske står han här någonstans och känner sig lika hjälplös själv. Makar fram indianfjädern så att den ska synas ordentligt. Men inga tecken på att någon skulle ge sig till känna. Nya rundor, men inget resultat, och tiden går. De flesta av de övriga resenärerna börjar droppa in genom säkerhetskontrollen. Nya efterlysningar i högtaleriet, men inget gensvar. OK, inget att göra åt. Det är bara att se till att alla övriga närvarande kommer iväg till rätt gate. En sista runda genom avgångshallen utan minsta spår av någon farbror som ser ut att vara på väg till indianerna. Så, vad gör man? Ja, det var bara att skynda igenom säkerhetskontrollen själv och hoppas att han skulle hitta på egen hand. Det fanns dessbättre fortfarande tid. Då, där, tillsammans med alla andra Harald Gullbrand från Västervik! Sätt en smålänning på en klippa i havet.... och han dyker upp på ...Arlanda! Jädrans gubbe!! (Ursäkta Harald).

Kom iväg i tid med SAS Boeing 767. Lika trångt och bökigt som vanligt i boskapsvagnen, och här ska man nu sitta inklämd i åtta timmar! Av med skorna, fötterna kommer att vara svullna ändå innan vi är framme. Några hamnade i Euroclass. Tur för dem!

Vädret bra över Sverige. Betydligt molnigare över Norge. Mycket snö på norska bergen. Ännu mera snö på Island. Men det är imponerande att se landskapet så här från 10 000 meters höjd. Tänk att Island - som är en sådan liten fläck på kartan - ändå kan vara så stort. Och att det är så många öar. Det var mycket moln över Norska Havet, men över de Isländska öarna klarnade det upp. Kraftig motvind, och på vissa ställen var asfalten lite dålig. Men sedan vi bett chauffören köra upp på vägen igen blev det bättre. Håll med om att det här ändå är ett människofientligt sätt att färdas på, inklämd som i en bullrig sardinburk. Tacka vet jag tåget! (Tänk på miljön - köp ett tåg!) Tänk er att åka X2000, med behaglig lutning i kurvorna i stället! (Smygreklam för mitt företag, ABB, där vi bygger X2000). OK, maten var bra och vi börjar ju vänja oss. Det var nog förvisso inte så skojigt för smålänningarna som emigrerade för 150 år sedan heller. Ett antal veckor på den gropiga Atlanten med, i bästa fall, lite kålrötter och salt sill. Nej vi borde sluta gnälla, och maten var ju som sagt bra!

Läste i bladet att kaffet ska gå upp till hundra kronor kilot! Hemska tanke! Men dollarn rasar.... Läste också att vi, hur lätt som helst, borde kunna bli världsmästare i fotboll. Vi går säkert vidare från gruppspelet av bara farten. Men det är ju ett skit att dom skulle behöva stoppa in Brasilien just i vår grupp. Nu ordnar det sig nog ändå om bara Tommy lämnar kvar Schwartz på rummet, så att han inte får chansen att dra på sig ytterligare varningar.

Byte av terminal på Newark. Buss. Trångt och varmt. Fruktansvärt varmt. Några gick. Continental överbokat! Så, det var alltså därför de inte kunde boka mig i Malmö! Fjärilarna i magen började fladdra igen. Fullständigt kaos. Personalen mycket stressad. De skulle verkligen haft nytta av att ha gått igenom Janne Carlssons charmskola. Åtminstone hade vi som resenärer

säkert haft nytta av det. Som det nu var kunde vi inte göra annat än att låta oss hunsas och snällt vänta på vad de skulle hitta på. Det slutade med att tre av oss inte kom med till Denver. Aldrig mera Continental!!

Efter mycket om och men ombokade med Delta tillDallas!!! O, nej! Inte en natt till i Dallas! Har nämligen varit med om det en gång förut. Nästa gång jag får lön ska jag köpa en atombomb. Dallas ska aldrig mera kunna vara ett tänkbart rese-mål. Det blir bara strul....

En olycka kommer sällan ensam. Norge åkte ur VM. Italien bara trea i sin grupp. Nu törs man väl inte fråga efter resultatet mot Brasilien. Alltför trött för att skriva mera....

Onsdag 94-06-29

Iskallt på flygplatsen i Dallas, precis som förra gången. Eller är det bara för att man är så trött? Ute är det varmt och kvalmigt som i en bastu. Det är mitt i natten, lokal tid. Fruktansvärt!!!

Trodde aldrig vi skulle komma till Denver, men där nere i mörkret ligger den nu äntligen, Västerns pärla. Det är en stor stad. Det ser man tydligt så här i mörkret, när alla ljusen breder ut sig på platån där öster om bergen. Annat var det för 136 år sedan, 1858, då William Green Russell och hans cherokee-hustru, tillsammans med några andra lycksökare från Georgia, hittade lite guld i Cherry Creek, just där den lilla bäcken rinner ut i South Platte. Andra lycksökare hörde talas om Russells fynd och snart hade en liten bebyggelse sprungit upp här, i närheten av den plats där hotell Landmark ligger idag. Sta'n kom först att kallas St. Charles. Russell själv flyttade över på andra sidan floden och döpte sitt vinterkvarter Auraria, efter en liten stad i hans hemtrakter. Auraria, som kom att bli föregångaren till stadsdelen Aurora, där vår första övernattnings ska göras.

In på gamla Stapelton, som vanligt. Nya storflygplatsen ännu inte öppnad. Här är också bastuvarmt och kolmörkt. Alltför trött för att ringa efter hotellskytteln. Taxi, men chauffören hade inte en aning om var Executive Inn låg, så jag, en småländsk skåning i försörjningsringen, fick lotsa honom ut på I-70 för att så småningom svänga in framför gamla Hilton, eller Courtyard Pines, eller.... Gud vet allt vad det hotellet har haft för namn genom åren. Det är inte så underligt om taxichaufförerna inte kan hänga med i alla svängar. Tur att smålänningarna kan!

Så till nästa match. Den med nattportieren som inte ville släppa in mig på rummet. Han kunde ju inte vara säker på att det verkligen var *min* hustru som redan var där!!! Nu, så här efteråt, kanske man dock är tacksam för att det finns en viss ordning i alla fall. Alltnog, jag fick komma in. Hustrun hade nämligen den goda smaken att godkänna mig. Trots allt! Äntligen i säng, tjugo minuter över tolv - lokal tid. Det låter ju inte så märkvärdigt, men då hade vi varit igång tjugosju timmar. Hann inte ens känna att sängen gungade.

Nervös inför första dagen. Skulle nu alla program fungera? Skulle vi klara av att köra bil i konvoj utan att komma ifrån varandra? Skulle vi hitta vägen? Skulle.... Har inget minne av att vi åt frukost, men det gjorde vi säkert. Första testet - hämta ut bilarna. Chaufförerna med hotellets skyttel in till Alamo biluthyrning. Varför i Herrans namn bor vi inte på Holiday Inn, som ligger alldeles intill? Det tog en stund innan alla var färdiga, men i stort sett gick det bra. Bokningarna har fungerat skapligt så här långt. Vädret hade varit rätt så bra. Lite disigt, så att bergen syntes inte så bra som vanligt, men ändå. Dagen lovade att bli varm. Tur att vi har luftkonditionering i bilarna. Så till det första egentliga provet. Tillbaka till hotellet, utan att tappa bort någon. Farhågorna visade sig vara helt obefogade. Allt gick som tåget. Snart var alla samlade framför hotellet och ilastningen började. Det som skulle visa sig bli vårt största problem genom hela turen. Nämligen att få plats med alla väskor. Amerikanerna är bra på att göra stora bilar, men varför då göra dem så okristligt små invändigt? Hade min socialistcontainer därhemma varit proportionellt lika stor som dessa åk, skulle jag kunnat ha hela resällskapet i bagagen. Någon talade om för mig att hotellet dagen innan hade skyltat ute vid vägen med texten "Welcome Hans-Olof Ohlson". Hade väl varit för trött för att se det.

Beslutade att svänga bort i gatan och köpa vatten och annat drickbart innan vi gav oss iväg. Det skulle väl inte vara så svårt i alla fall. Men, oj - plötsligt var vi ensamma! Vart tog alla andra vägen. Skulle farhågorna ändå komma att besannas?

Nejdå, efter en stund hade alla kommit på plats och de första dollarsedlarna kunde omsättas i rinnande handelsvaror. Kanske det slank med en eller annan Taos Lightning också....

Så gick det inte att dra ut på det längre. Nu skulle vi iväg. Ut på det stora äventyret. Ut på Interstate 70, västerut. "Go West, young man"! Vi skulle ta oss runt storstaden Denvers nordvästra utkanter för att närma oss bergen i väster. Bergen som nu kunde ses allt tydligare. "The Shining Mountains", enligt de gamla pälsjägarna! Tänk att vi äntligen var här. Efter noggranna vägbeskrivningar, för den händelse vi skulle komma ifrån varandra, satte sig karavanen i rörelse. Mycket snart skulle det visa sig att det här var inga problem. Karavanen gled fram lika fint som ett oxdraget utvandrartåg skulle ha gjort för 150 år sedan. Vägarna är underbara, och trafiken inte alltför besvärlig. Skyskraporna nere i Downtown kunde ses då och då till vänster genom diset. Efterhand tunnades bebyggelsen ut och kullarna började torna upp sig framför oss. Vårt första mål var Lookout Mountain och Buffalo Bills grav, med det lilla fina museet. Det var inga svårigheter att hitta upp.

Värmen på parkeringsplatsen är obeskrivlig, och solljuset så skarpt att solglasögonen inte räcker till. Så därför direkt in i museet, där vi beställt guidning. Det fungerade! Vi var väntade, och guidningen blev mycket lyckad. Ett litet fint museum och en bra start på vårt äventyr, även om det var ruskigt varmt där inne. Alla trotsade därefter hettan för att ta sig upp på berget och titta på själva graven. Här ligger den gamle skojaren under metertjockt med armerad betong. Faktiskt så stödsäkert, så att när hustrun Louisa dog gick det inte att få ner henne till gubben, utan hon fick nöja sig med att ligga ovanpå betonglocket. Stort järnstaket runt graven förhindrar dessutom souvenirjägare från att knacka sönder gravstenarna. Något som för övrigt gäller flera av de gamla västernhjältarnas sista vilorum.

Dagen var redan långt liden, och det var inte utan än att det behövdes lite mat. Men här finns bara en liten servering med snabbmat, så det fick bli den första buffelburgaren med tillhörande coca-cola. Mellan tuggorna rusades det runt i souvenirshopen också. De flesta hade sin första upplevelse av hagalenskap redan här, även om alla insåg att det mest var skräp som erbjöds.

Tiden, tiden.... det började bli kris. Vi hade en av de längsta dagsetapperna framför oss, så vi behövde komma iväg. Efter en del diskuterande bestämdes att vi skulle chansa på att varje bil på egen hand skulle ta sig upp till Douglas, i Wyoming, som var dagens mål. Efter ingående vägbeskrivningar och körråd tog vi Gud i hågen och gav oss nerför berget. Det stora testet, att ta sig av från I-70 och in på I-25, gick som en dans. Alla körde som om de varit födda i New York. All eventuell oro hade varit fullständigt obefogad. Tack och lov! Nu släppte all nervositet och den där sällsamma känslan av lugn och tillfredsställelse, som jag alltid känt här ute i Västern kom plötsligt över mig. Nu kunde äventyret börja!

Motorvägen upp mot Wyomings ödsliga vidder kan bli lite enahanda. Det är först sedan man passerat gränsen, och susar förbi Cheyenne, som intrycken börjar komma. Vi närmar oss nu snabbt historiska marker. Från motorvägen ser man för resten den stora rodeoarenan, Frontier Days, i Cheyenne. Efter Cheyenne blir landskapet mera kuperat, även om det fortfarande är ganska odramatiskt. Gräs, gräs och åter gräs, vart man än ser. Här och var några ensamma kor. Så är de plötsligt där! Antiloperna! Lars-Erik fick bråttom upp med videokameran. Det skulle komma att bli åtskilliga meter med antilopbilder. Men vad gör det. Huvudsaken man har skojigt. Mest underligt är att dom därhemma verkar ha så förbaskat svårt att förstå hur intressant allt det där är, när man väl kommer hem och ska visa det. Det finns till och med de som sitter och somnar när man visar sina bilder! Obegripligt! Och de där kommentarerna om att det är mycket gräs man har fotograferat förstår jag inte alls.

En annan har då verkligen inte alls svårt att hålla sig vaken. För här passerar sannerligen historiska namn revy som på ett radband. Lodgepole Creek, ni vet den där lilla bäcken som rinner ut i South Platte alldeles där gamla Fort Sedgwick låg. Horse Creek, Bear Creek - visst märks det att man är i Västern - och där, Chugwater. Oj, Laramie River, då är det inte långt till Fort Laramie. Nackhåren reser sig, eller hur är det Ulrika brukar säga...man får liksom ståpåls. Men känslan när vi passerar Burlington Northerns järnvägsspår är jag kanske mera ensam om. Men se, där kommer ju ett kollastat tåg. Över etthundra vagnar och fyra maskiner. General Electric bygger tusen sådana där dieselektriska vidunder om året! År efter år! Det är annat det än våra tjugo X2:or!

Vi närmar oss North Platte River. Till vänster, långt borta mot eftermiddagshimlen, avtecknar sig, som skalet på en jättesköldpadda, den mörka siluetten av Laramie Peak. Vägmarkert som utvandrar på Oregonleden kunde se i dagar utan att ens komma i närheten av.

Det första man ser av North Platte är faktiskt lite deprimerande. Det är nämligen inte den vindlande flod man väntar sig utan den konstgjorda Glendo Reservoir. En jättestor fördämning, som numera utgör, inte bara ett stort vattenmagasin för elproduktion, utan också ett stort, och väl utnyttjat, rekreationsområde för segling, bad och fiske. Reste för några år sedan från Frankfurt tillsammans med en cowboy från Casper, som hade varit i Saudiarabien ett halvår och pumpat olja. Han och hans far hade fiskat mycket i Glendo Res. påstod han. Här, strax väster om Glendo, finns någonstans platsen för den dramatiska händelsen i juli 1876, då indianer anföll och brände Heck Reels vagnsfora på vägen mellan Fort Laramie och Fort Fetterman. Har dock inte lyckats lokalisera platsen än. Inte ens den oljeborrande cowboyn visste var den låg. Så det får bli en annan gång.

Vinkade då och då åt några av de andra karavanbilarna, när vi passerade varandra. Det verkade som om de flesta var med. Så passerades, strax före Douglas, North Platte River för första gången. Det är nästan så man blir lite högtidlig. Strax därefter ännu en järnväg, Chicago and Northwestern R.R. Det är bara godstågstrafik här ute i Västern. Man ser aldrig några persontåg. Här åker man bil - när man inte sitter till häst!

Det började dra mot kväll innan vi närmade oss dagens slutmål, Douglas. En liten stad på sextusen innevånare vid North Platte. Vi var första bil in till Holiday Inn, men de andra ramlade in efter hand. Alla faktiskt inom loppet av en kvart. Sannerligen inte dåligt efter en så lång dagsetapp. Men än var dagen inte slut. Till vår stora förvåning möttes vi här av typisk amerikansk PR. Ut kommer, i boots och cowboyhatt, med en sadelväska över axeln, Mrs. Helga L. Bull, Sales Manager på stället och välkomnar oss. En hord av hotellbetjänter rusar till och sliter åt sig våra väskor, som försvinner in i hotellet innan vi hinner sätta oss till motvärn. En aktivitet som naturligtvis kostar pengar och tar en viss tid, varför vi på fläcken bestämmer oss för att vakta väskorna bättre nästa gång och med typisk småländsk snålhet i blicken avser att själva agera bärare. Det är inte lätt att vara i främmande land. Det finns så mycket underliga idéer. Nu var det som det var. Det var bara att betala och se glad ut. Och det var ju egentligen inte så svårt, för Helga bjöd på bål och berättade om The Jackalope, stadens symbol. Den där jätteharen, som alla cowboys kunde svära på att de sett, när de red hem från saloonen, men som ingen någonsin lyckats fånga.

Middag med Hasse och Gittan. Theresia fnittrade åt sin grönsakstallrik, som inte var någon tallrik alls, utan en hel skål! Hade räckt till sju man! Harald och Arthur beställde var sin whisky, som sig bör i Vilda Västern. Harald berättade att han tyckt att det var lika bra att ta en double Scotch. Men att den skulle vara så dubbel hade han inte väntat. Där var det inget hutlande med centilitrar inte. Nej, ett vanligt dricksglas... med råge! Isen fick bli i ett extraglas!

Sedan mörkret väl hade sänkt sig kom det.... Det där som jag hade utlovat. Hade så smått börjat undra om jag lovat för mycket. But, no problem.... Ett alldeles lagom litet åskväder, bara som en försmak på vad som komma skulle. Mysigt, med strömbrott och allt. Här ser ni researrangören som inte lovar mera än vad han kan hålla. Några minuter i friska luften, för att kolla att skådespelet blev till belåtenhet och så direkt i säng. Rummen mycket bra och sömnen mer än välbehövlig.

Torsdag 94-06-30

Fin frukost, även om det dröjde lite innan den kom fram. Man vaknar ju så jädrans tidigt fastän man är trött. Tidsomställningens fel. Packning av bilarna kommer att bli ett bestående problem. Skulle haft ytterligare en van. Tankning gick dock smärtfritt och det blev också tillfälle till köp av vatten, läsk med mera. Kort förflyttning till platsen för gamla Fort Fetterman. Lika ödsligt som vanligt. Och varmt! Skallerormsvarning... Men när jag pratade med byggjobbarna som höll på att renovera husen sade de sig aldrig ha sett några ormar i området. Dessutom var det bara på morgnarna de var framme, påstod en av dem förtröstansfullt. Annat hade det varit när han jobbat nere i Arizona. Där hade man fått lov att bära pistol för att kunna freda sig!

Fort Fetterman, en av de mest avskydda kommanderingarna i Västern, kunde egentligen ha varit en av de trevligare om det inte varit för dess oerhört isolerade läge. Bara slätt så långt man kan se i alla riktningar. Det enda som reste sig över det omgivande gräshavet var den jättelika flaggstången mitt på exercisplatsen. Fortet byggdes på en platå ovanför Plattefloden 1867 som försörjningsbas för de övriga tre fort, som nyligen hade byggts längre norrut längs Bozemanvägen, den nya leden upp till de lovande guldfälten i Montana. Fortet låg egentligen utanför de faktiska krigsområdena och upplevde aldrig någon riktig indianskrämsel. Det blev tvärtom med åren ganska bekvämt, särskilt för officerarna, som efterhand fick allt bättre bostäder. Under Red Clouds krig (1866 - 1868) tilldrog sig fortet ingen nämnvärd uppmärksamhet. Det var först tio år senare, under den stora Yellowstonekampanjen 1876, som dess namn kom att hamna i historieböckerna. Men även då bara i egenskap av hem- och utrustningsbas för general Crooks stora truppstyrkor. Posten bestod vid den tiden av fyra manskapsbaracker med tillhörande stallbyggnader, samt sju officersbyggnader. Dessutom andra, vanligt förekommande byggnader, som adjutant- och kvartersmästarkontor, sjukhus, arrest och alla de diverse förråd, smedjor, vagnbodas, verkstäder, affärer, bageri, ishus, tvätthus med mera som alltid tillhörde lite större poster. Det höga plankstaket, som från början omgivit posten, hade då redan börjat förfalla. Allteftersom Crook samlade sitt manskap, inför den planerade vinterkampanjen, fylldes barackerna och merparten av den mer än tusen man starka truppen fick förläggas i tältläger på slätten nedanför platån, norr om fortet.

Än i denna dag finns några av de gamla byggnaderna kvar, även om det mesta, sedan militären övergivit fortet 1882, togs om hand av nybyggare i trakten. Virke har ju alltid varit guld värt i dessa trädlösa trakter. Men här kan man alltså nu gå på samma gångar, och i samma hus, som en gång general Crook har gått. Eller överste Royall, eller kapten Mills, eller kapten Crawford (som förvisso bara var löjtnant då), eller kapten Guy V. Henry, som snart skulle komma att ha en nära-döden-upplevelse efter att fått en siouxkula rakt igenom ansiktet i striden uppe vid Rosebudfloden, och alla de andra, som man sedan barnsben har läst om i historieböckerna. Det är faktiskt inte bara den eviga vinden som susar i öronen. Visst känner man historiens vingslag.

Åtskilliga bokköp fördröjde avfärden, men en gruppresas avigsida är nu en gång för alla det tidsbundna program man måste följa, så därför... full fart mot Casper.

Staden som fått sitt namn efter den unge löjtnanten Caspar Collins, som dödades i en strid med sioux- och cheyenneindianer i juli 1865, sedan hans lilla trupp av frivilligsoldater ur Kansas och Ohios Elfte Kavalleriregementen hade lockats i bakhåll strax norr om den trehundra meter långa träbro som spände över Plattefloden just här. Här hade en handelsstation upprättats 1859, och bron var en tullbro. Till skydd för de allt stridare strömmarna av Oregon- och Californiastämnade utvandrare, som passerade floden just här, köpte myndigheterna handelsstationen tre år senare, 1862, och etablerade här en liten militärpost, kallad Platte Bridge Station. Efter den tragiska händelsen döptes fortet om till Fort Caspar, och staden som senare växte upp på platsen har behållit namnet, även om man inte lyckats stava rätt, utan fått det till Casper, med "e". I stadsparken har delar av det gamla Fort Caspar bevarats, tillsammans med ett segment av den gamla bron. När man idag ser platsen är det svårt att förstå varför bron behövde vara så lång som trehundra meter. Man tycker att det nästan går att hoppa över Platte här. Men säkert har naturen hunnit förändras åtskilligt under de år som hunnit gå. Casper är en av de större städerna i Wyoming (60 000 innevånare), men med Hasses säkra guidning kom vi rätt från början. Alla tog sig också igenom samtliga trafikljus, även om vi som sista bil såg en del rött skynta här och där, när vi med dödsförakt vräkte oss igenom korsningarna.

Fort Caspar är en liten fin anläggning med flera av de gamla husen upprustade och försedda med inventarier och föremål från den gamla tiden. En historieguide finns också på området. Stackars pojke, uppklädd i dåtida militäruniform, komplett med yllrock, kanfasförstärkta ullbyxor, hatt, handskar och kavalleristövlar - i den värmen! Han kunde hålla sig för skratt, det lovar jag! Han fick bränna av tre tändhattar innan han fick fart på laddningen i sin Springfield. Samma kavallerisabel (tillverkad i Indien) som jag har.

Förutom litet, men intressant museum, också en verkligt välförsedd souveniraffär. Mycket intressanta böcker, men också en hel del annat festligt. Köpte en bugle!! Visserligen made in Kina, men ändå... Den såg snygg ut. Handelsman hade varit i Malmö och Helsingborg! Frun hade släkt i Malmö, men hon hade, på typiskt amerikanskt maner, ingen aning om vilka platser hon hade varit på. Här handlades,, oj!

Vidare längs Oregonleden. Nästa stopp, Independence Rock, med Devils Gate i bakgrunden. Ingen tid att klättra upp på klippan, som är betydligt större än man föreställer sig. Starkt ljus och hård vind. Men en mycket fin rastplats, strategiskt belägen, gjorde ändå stoppet angenämt. Här har åtskilliga tusen utvandrare också stannat och låtit sig förundras av landets storhet och klippans mäktighet i all sin isolering, utslängd som den tycks vara, helt på måfå, här på slätten. Här behöver man inte ens blunda för att se W. H. Jacksons målningar framför sig. Och här ser man verkligen hur noga han var med alla detaljer. Hans målningar från många av platserna längs den gamla emigrantleden har också av många betraktats som en slags dokumentärfotografins föregångare. Klippan, som är av granit, är sextiofem meter hög och täcker ett område på nästan 100 000 kvadratmeter, det vill säga ungefär som tjugo ordinära fotbollsplaner.

Fortsatt resa längs Sweetwater. Landskapet är ännu tämligen platt och lite tråkigt. Orolig för tiden till South Pass City. Småningom börjar det dock bära upp emot passet. Vet inte om medresenärerna egentligen uppfattade att de var i passet. Lika svårt varje gång att se det. Det är ju snarare en höglått än, som man föreställer sig ett pass. Alltså inte något trångt utrymme mellan höga bergväggar. South Pass, nu ett så kallat National Historic Landmark, var en av de mest kända hållpunkterna längs Oregonleden. Här kom hundratusentals emigranter att passera under några hektiska årtionden. Ett av de få ställen där vagnsforor relativt lätt kunde ta sig över Klippiga Bergen. Upptäckt av Robert Stuart redan 1812, skulle det ändå komma att dröja rätt länge innan det 2 500 meter höga passet skulle se några mera betydande strömmar av vita. Indianerna hade dock använt leden i tusentals år.

Inga problem med öppethållandet i South Pass City. Öppet till klockan 18.00, så vi hann se oss omkring ordentligt. Nya bokköp. Tog en sten i bäcken som minne. Kanske det kan finnas guld i den, vem vet? South Pass City är en av två tvillingstäder (den andra heter Atlantic City) som sprang upp praktiskt taget över en natt 1867, sedan guld hittats i regionen. South Pass City kom då, för en tid, att vara Wyomings största stad. Men här grävde man inte bara guld, här stod faktiskt kvinnofrigörelsekampen som hårdast. Här kämpade man så framgångsrikt för kvinnornas rätt att göra sig hörda i samhället och att inneha officiella samhällsposter, att Wyoming faktiskt kom att bli det första samhälle i världen där kvinnor hade rösträtt. Det tror man inte i första hand om en stat, som är sinnebildens självt av fri företagsamhet, och där överstyrelse och regler stiftade av andra måste vara det värsta som finns. Gissa var det i dagarna skriks värst emot president Clintons försök att införa striktare vapenlagar. Idag finns här ett trettio-tal byggnader restaurerade från tiden då det begav sig, inklusive en affär där det går att köpa äkta gammaldags sockertoppar med mera. Gruvan ska öppnas igen, av ett kanadensiskt gruvbolag, men det förekommer inte längre någon handbrytning. Den förhållandevis talrika bebyggelsen bebos av folk som arbetar på turistanläggningen. Fina naturscenerier, särskilt i Red Canyon, på vägen ner till Riverton. Här, i utförsbackarna, ser man verkligen att man varit högt uppe.

Mottagandet på Holiday Inn i Riverton över all förväntan. Rummen var snart fördelade, för allt var minutiöst förberett. Därefter mottagning med ost och vin. Stackars servitör, som han fumlade med korkskruven. Han tyckte nog att det varit bättre om vi hållit oss till coca-cola som vanligt folk. Överraskning nummer två. Hotellet hade bjudit in arapaho elder Lloyd Dewey (Three Stars), från St. Stephens, som kom och berättade om sig och sitt folk under en mycket intressant timme. Hotellet håller på att starta en turistverksamhet tillsammans med arapahostammen. Three Stars är stamrådets ansvarige för den verksamheten. Här kanske det kan finnas en intressant samarbetspartner för oss om vi sköter våra kort väl. Talade senare vidare med hotellets PR-representant och mötte också hotellkedjans direktör som hastigast. En intressant notering var att Mr Three Stars inte ville tala om arapahoindeanernas allra heligaste stamtotem - flatpipan. Jag har nämligen svårt att tänka mig att han inte visste något om den,

även om det var hans ursäkt för att inte säga något. Kan det vara så att det är alltför heligt för att prata om med främmande hedningar? Men, när allt kommer omkring, så är det ju så att man bara får prata om den på natten!

Fredag 94-07-01

Fin frukost på nytt. Dagen var avsedd för rundtur på Wind Riverreservatet. Osäkerheten hade varit stor då ingen kontakt stått att få, trots flera telefonsamtal alldeles innan avresan, med Bob Spoonhunter på Heritage Center. Nu löstes allt på bästa sätt genom att Mr. Three Stars följde med oss. Det kunde inte ha blivit bättre. Först besök i St. Stephens. Kyrkan väckte vederbörlig beundran. En av Three Stars släktingar hade, enligt vad han påstod, varit med och målat de fina dekorationerna i kyrkan. Det må väl så vara. Men å andra sidan är ju alla indianer släkt på något vis, enligt deras sätt att se det. Souvenirshopen och museet höll på att ta hela dagen. Vissa köpte sina första frimärken i det lilla postkontoret i byggnaden, och åtskilliga fick med sig exemplar av reservatets egen tidning, **RENDEZVOUS**. Stötte till min glädje som hastigast ihop med Bob Spoonhunter till slut ändå och fick veta att hans program på Heritage Center var nerlagt. Fick ändå med en hälsning hem till Åke Hultkrantz, som många gånger varit gäst i det Spoonhunterska hemmet.

Nästa stopp var ett litet fint museum, som jag faktiskt inte kände till innan. Det ligger i Ethete och innehöll de mest underbara konsthanterverk. Tänk vad det finns grejer! På muséevaktmästarens bord låg ett väl tummat exemplar av Alfred Kroebers klassiska mästerverk "The Arapaho".

Därefter till Fort Washakie, huvudorten på reservatet. Här finns de båda kyrkogårdarna med Chief Washakies och Sacajawears gravar. På ömse sidor om Sacajawea ligger sönerna Basil och Baptiste Charbonneau. Båda värda var sin egen historia. Men det får vi ta en annan gång. Den gamla hantverksaffären, där jag en gång för många år sedan köpte ett par moccasiner, är nedlagd. Inte heller stammens nya hantverkskooperativ inne i samhället hade öppet, och eftersom det var matdags fick det i stället bli snabblunch på en bensinmack i centrum. Och där, plötsligt.... på baksidan av macken, vad ligger väl där, om inte en liten souvenirbutik, som visade sig ha en massa fina saker. Köpte själv en mycket fin flöjt tillverkad av Mike Redman, en arapaho bosatt i Ethete. På hemvägen fick vi naturligtvis stanna till vid Wind River Trading. Här finns allt från verkligt fint hantverk till dussinkrimskrams made in Taiwan, eller i varje fall näst intill. Men handlades gjorde det. Till min ohöjda förtjusning såldes där Redmans flöjter hundra dollar dyrare än jag just givit inne i Fort Washakie. Ibland ska man ha tur!!!

Hade under dagen sett att ett rendezvous skulle starta på kvällen, i Riverton, och pågå ett par dagar. Beslutade ta reda på platsen. Hasse fick en beskrivning av Three Stars, och väl tillbaka i stan åkte vi direkt dit. Dock utan att riktigt leta reda på platsen. Verkade bara vara en sandgrop! Lägret låg dock längre ner, skulle det visa sig senare, och efter att ha utträttat bankärenden, svettats i 101 graders värme, studerat vapenaffären och handlat whisky, åkte hela gänget ut där igen för ett kortare besök. Det visade sig vara en festlig plats, där allt visserligen inte var på plats ännu, men en livlig kommers ändå redan var i fullt sving. Här såldes skinn, elddon, vapen, pärlarbeten och smycken. Skallerormsskinn och buffelskallar. Vad mer kunde man önskat sig? Här kunde man gått hur länge som helst. Mängder av festliga typer. Köpte själv elddon och en coyotemössa. Lägret är placerat på den plats där man tror att 1838 års möte avhölls. Arrangör är något som heter "**1838 Rendezvous Association**" i Riverton. Här skulle man naturligtvis vara medlem.

Lördag 94-07-02

Frukost tillsammans med Three Stars, som hade lovat ha sin hustru med sig. Nu kunde hon dock inte komma vilket var synd. Hade varit intressant att träffa henne också.

Anders Olsson hade suttit i baren till en god stund över midnatt och pratat med en släkting han aldrig träffat förut, men som han stämt träff med här. Världen är bra liten i alla fall.

Den vanliga proceduren med tankning, vattenköp med mera. Köpte musikkassetter och tidningen Western Horseman. Iväg mot Cody. Fortsatt varmt väder. Strax norr om Riverton passerar man igenom den lilla staden Shoshoni. Vilket härligt

namn! Det är annat det än Mjölby eller Köping. (Inte för att jag har något emot dessa städer, men ändå...) Tittar man på kartan finner man dessutom många fler. Lightning Flat, Spotted Horse, Sundance, Lost Cabin, Ten Sleep, Greybull.... Ja titta själva.

Dåligt med vatten i Boysen Dam, förorsakat av ett par sällsynt snöfattiga vintrar. Tråkigt landskap ända till man kommer in i Wind River Canyon. Då blir det plötsligt annorlunda. En och en halv mil av vindlande vägar nere i den sexhundra meter djupa klyftan, med bergsformationer från olika årmiljoner tydligt avgränsade och utmärkta. Här finns tydliga tvärsnitt daterade från Red Beds-perioden, det vill säga för omkring 175 miljoner år sedan, ända till den Cambriska perioden, ytterligare 500 miljoner år äldre. Stannade till vid den lilla affären där folk fick mata laxarna. Köpte en liten Wyomingflagga. Nödiga, som frågade, fick veta att toaletten inte gick att använda. Den hade frusit sönder föregående vinter!!! Såg en stor snok. Och dessutom ett jättelångt tåg på andra sidan floden. Lars-Erik filmade flitigt genom bilfönstren under resan ner genom klyftans tunnlar och vindlingar.

Så är man plötsligt ute på slätten igen, och det är i stort sett bara transport upp till Cody. Lunch på McDonalds uppe på kullen vid södra infarten innan vi åkte ner till hotellet. Bläste kraftigt som vanligt.

Incheckning på Holiday Inn utan problem. Några fick rum på andra våningen. Besvärlig trappa. Bagaget har redan blivit tyngre. Så direkt iväg till Buffalo Bill Historical Center. Lika imponerande som alltid. Jag tror alla var nöjda. Mycket intressant i souvenirshopen. Fick mina 15 % trots att jag glömt medlemskortet hemma. Kerstin och Gittan gick på stan i stället.

På kvällen gemensam middag på IRMA, Buffalo Bills eget hotell. Började bra, men buffeln var inte vad den borde varit. Kanske var den ända från den gamla goda tiden! Efter en drink i den imponerande, franskybyggda baren, av körsbärsträ (som gubben fick i present av drottning Victoria i England) och en guidningsrunda uppe på den övre våningen, för några av medresenärerna, tror jag att de flesta ändå var nöjda.

Söndag 94-07-03

Första dagen då det var lite svalare. Och det var naturligtvis första dagen jag fick på mig kortbyxorna. De 101 graderna från Riverton var nu som bortblåsta när vi startade vår rundtur till Yellowstoneparken. Tankade på vägen ut. Första stoppet halvvägs ut, vid en plats där en skylt förtalte att det skulle finnas information om grizzlybjörn. Nu kunde vi förvisso bara hitta information om hjortar. Men det gjorde inget, för toaletterna visade sig vara strategiskt riktigt belägna. Många fina rancher i Shoshone Rivers dalgång på väg ut från Cody. Mängder av fina hästar överallt. Tänk om man fick bo så här. Då kunde man till och med bli granne med den berömde konstnären James Bama, som bor här i byn Wapiti, alldeles väster om den stora Buffalo Bill-dammen. Passerade Buffalo Bills Pahaska Teepee på vägen upp, men har lovat Arthur att stanna på hemvägen i stället. För nu var alla spända på att få komma in i Yellowstone Park så snart som möjligt.

Och så var vi plötsligt där. Rätt så mycket trafik och många vägarbeten gjorde att det tidvis tog lite tid. Inte ser man så mycket heller i början. Det är mest skog. Nästan som hemma i Småland kan man tycka.

Så småningom når vi Yellowstone Lake, som blir första stoppet. Halv storm, nästan som vid Sundet alltså. (Öresund, för er landkrabbor). Kallt, men ändå tid för några foton. Bergstopparna på andra sidan snöklädda. Mäktiga synintryck. Här föds alltså Yellowstonefloden, som så småningom lämnar sitt bidrag till den mäktiga "Big Muddy" nere vid gamla Fort Union.

På väg upp mot de första varma svavelkällorna hände det. Buffel!!! Alldeles intill vägen dessutom. Och flera stycken!! Det blev trafikstockning direkt. Folk ut ur bilarna, trots att det egentligen inte är tillrådligt. Uppe vid svavelkällorna ännu flera bufflar. Nu nästan mitt ibland mängder med fotograferande turister. Underligt att det inte händer mera olyckor. Plockade med mig lite buffelhår, som satt fast på grenarna i ett buskage. Man vet ju aldrig om man kanske får en vision någon gång och kan komma att behöva lite till en medicinpåse.

Så småningom in i de områden som eldhärjades för ett antal år sedan. Man ser redan en betydande återväxt och nu gav det också tillfälle att se såväl hjort som älg på flera ställen. Ett längre trafikstopp - troligen efter en olycka - började tära oroväckande på vårt tidsschema. En av höjdpunkterna (i dubbel bemärkelse) kunde vi ju ändå inte köra förbi. Det berömda

Nedre Fallet i Yellowstonefloden var vi ju tvungna att se. Och det såg vi tillsammans med japaner, japaner och åter japaner. Fast ska sanningen fram såg de nog mest ut som kineser. Ska vi samsas om kompromissen att de flesta kom från de nya samhällskométerna Syd-Korea eller Hongkong. Det fanns i alla fall gott om dem. Därefter nya bufflar, nya vattenfall, nya gejsrar... - nya bilköer... Så småningom dock framme vid Old Faithful. Vi hade tur som kom alldeles lagom till ett utbrott. Alla fick sina bilder och vet nu att det hela är en smula överreklamerat. Höll på att tappa bort Arthur, som behövde uppsöka "Folkets Hus". Tiden började bli knapp, så maten fick bli en snabbis i en hamburgerbar. Men de flesta har redan vant sig.

Så vände vi hemåt igen. Vägen ner längs Gibbon River är vacker, men efter en lång dag med mycket sevärdheter orkar man inte ta in alla intryck. Dessutom har man jämnt göra att se på väg och trafik. Det är bitvis ganska smalt och krokigt. Bland de djur vi såg var, förutom alla hjortdjur, också ett par coyoter, men tyvärr inga björnar och inga riktiga vargar. Annars pågår som bäst en diskussion om att införa varg i parken igen. Höll löftet till Arthur och stannade vid Pahaska Tepee, Buffalo Bills gamla jaktstolt. Typisk turistfälla numera. Men man ska ju ha varit där!

Hemvägen är lång. O, så lång. När man dessutom har tid att passa känns det stressigt. Karavanen splittrades upp och alla tog sig hem i egen takt. Bitvis ganska häftig takt! Men alla lyckades pricka rätt i tunnelhålen på baksidan av Rattlesnake Mountain och landade säkert nedanför den stora Buffalo Bill Dam.

På hotellet möte med en annan Indianklubbsmedlem, Per Skye med hustru, som nu nästan var på hemväg efter ett par veckors rundtur. På kvällen rodeo. Har en känsla av att det inte uppskattades så mycket som jag trott av alla. Men, nu har vi i alla fall sett det.

Måndag 94-07-04

Fourth of July! Nationaldagen. Fest och parad. Och vilken parad! Det blev nästan för mycket. Dessutom varmt och blåsig. Kunde inte stå och vänta ut allt utan passade på att gå lite i affärer under tiden. Mycket folk överallt, men nu under paraden är affärerna rätt så tomma. Tyvärr är prisnivån vad man kan vänta sig i en turiststad av den här digniteten. Men å andra sidan finns det mycket intressant vart man än vänder sig. Några passade på att ta en ny vända ut till museet, och dess presentshop, sedan man sett sig mätta på alla hästar, vagnar, brandbilar och annat som fyllde hela genomfarten under åtskilliga timmar. Tanken var dock att komma iväg så fort paraden var över och Sheridan Avenue åter öppnades för trafik. Så, vid middagstid var vi på nytt lastade och styrde kosan mot öster och dagens andra attraktion. Vi skulle ta oss över Big Horn Mountains, och förhoppningsvis ta oss ända upp till den gamla stenlabrynten, som kallas Medicine Wheel.

Landskapet till en början rätt så trist. Nästan ökenartat. Den stora reservoaren i Bighorn River lika torr som Boysen Dam. Men så började klättringen uppför Big Horns västsida. Här får bilarna verkligen bekänna färg. Och det är bara att stänga av luftkonditioneringen för att ge motorerna så mycket kyleffekt som möjligt. Då känns det verkligen hur varmt det är. Upp! Upp! Upp! Den ena serpentinen efter den andra. På sina ställen hänger vägen liksom på konstgjorda hyllor utanpå bergväggen. Vilket arbete det måste ha varit att bygga här! Och att den hänger kvar! Nästan uppe är vi tvungna att stanna. Dels för att svalka motorerna och dels för att ta in utsikten. Fantastiskt! "Och över alltihopa lyser Moder Sol..." Nästan obarmhärtigt. Ett gäng skinnklädda HD-åkare passerade i majestätisk stil.

Vidare upp mot krönet. Skulle vägen till Medicine Wheel nu vara öppen? Jodå, hela karavanen svängde in på den smala, gropiga och dammiga grusvägen. Upp igen, och upp, och upp, och upp ... Så var vi äntligen framme vid parkvaktstationen. Här ligger fortfarande lite smutsiga snödrivor kvar. Vi är på Medicine Mountain, 3035 meter över havet! Det ni danskar, där kan ni slänga er i väggen - Himmelsbjergget, 162 meter... ha!

En kall vind sveper över slänterna medan solen samtidigt bränner skarpt på flinten. Här förstår man plötsligt varför Västerås utomhusarbetare (läs cowboys) redan tidigt kom på att man behövde ha bredbrättade hattar. Lite svårare är det dock att förstå varför de måste ha dem på sig även när de sover. Eller i varje fall inomhus, till och med när de sitter och äter. Men, man får ta seden dit man kommer. Provade faktiskt att behålla kepsen på ett par gånger. Och det gick!

Från parkstationen är vägen numera avstängd för biltrafik. Drygt en och en halv kilometer att fotvandra för att komma upp till labyrinten. Men, what the heck, har man åkt runt halva jordklotet ska man väl inte bara stå här och se fånig ut. Så raskt travar vi på längs bergskammen. Luften är tunn och det tar på krafterna. Men efter en del pustande når vi vårt mål. Bara för att konstatera, att det är inte riktigt detsamma att gå runt här tillsammans med ett femtiotal andra turister, som att stå här mol allena och bara höra vindens sus. Men stenarna ligger i alla fall kvar, även om man numera måste ha staket omkring dem för att de inte ska springa bort. Att indianerna själva fortfarande kommer hit ser man på alla offertyg, tobakspåsar och fjädrar som finns upphängda överallt. Även parkvakten, som numera är satt att vakta hela härligheten, visade sig vara indian. Nordcheyenne från Lame Deer närmare bestämt. Och han gjorde ingen hemlighet av att han tyckte vi var ena riktiga tokstollar som for så långt bara för att se på... indianer! Skojigare tyckte han att man kunde ha. Han tyckte till och med för egen del att det var jobbigt att vara så här pass långt från det egna hemmet på Tongue Riverreservatet.

Några murmeldjur bland stenarna fångade till slut lika stor uppmärksamhet som den gamla stenringen. Därefter tillbaka ner mot bilarna. Vem möter vi väl här? De skinnklädda... Man tror knappt sina ögon. Trodde sådana var fastvuxna på sina maskiner. Att en av dem sitter på dikeskanten är dock förståeligt. De här grabbarna upplever det väl närmast som en chock att behöva gå från bensinpumpen och ända in på macken för att betala bensinen. Och här är det ju flera kilometer att gå!

Nedfarten på östra sidan berget är inte fullt lika dramatisk som på den västra sidan. Allt förlöpte lugnt. Ända dramatiken var mötet med en ambulans med blåljusen på. Var antagligen på väg upp för att hämta den skinnklädde, som antingen druckit för mycket öl, eller druckit för lite öl. Det är nämligen lätt att torka ut i den torra luften, om man inte ser till att hålla vätskebalansen. (Något som vi för övrigt, utan större åthävor och krusiduller, såg till att göra, företrädesvis hos Arthur och Harald, om kvällarna).

På väg ner i Tongue Rivers dalgång passerar man Ranchester, med platsen för general Connors strid med Black Bears och Old Davids (eller Old Devil, som jag såg att de lyckats få till det i någon turistbroschyr) arapaho- och cheyenneindianer 1865. Strax innan hade vi också passerat den lilla staden Dayton, där samma indianer några dagar senare vände på kuttingen och höll överste Sawyer och hans transportfora belägrade i nästan två veckor. Det här markerar samtidigt att vi nu närmar oss de verkliga gamla skådeplatserna från indiankrigens dagar. På tal om Dayton för resten. Staden är döpt efter en bankir, verksam i Sheridan, som hette Joseph Dayton Thorn. Har alltid undrat om det möjligen kan ha varit någon avlägsen släkting. *Thorn* borde ju inte vara så vanligt i Amerikat. Men, nej, det var nog ingen släkting. Har i alla fall inte drabbats av några gamla överblivna pengar från hans bankaffärer, om det nu någonsin funnits några sådana.

Så upp på motorvägen och söderut. Snart framme i Sheridan. Hotfullt svarta moln över kolfälten uppe i nordost. Holiday Inn bekvämt beläget alldeles vid infarten. Inga svårigheter att hitta rätt. Här skulle vi nu komma att bo några dagar. Väl installerade brakade åskvädret löst. Men det gjorde inget. Vi var ändå färdiga för idag. Trodde vi... Då händer det. **BRANDLARM!** Jag visste att mycket skulle kunna hända under en sådan här resa, med så mycket folk. Mycket hade vi förberett oss för. Men det här hade jag inte tänkt på. Ut i trapphuset. Ingen röklukt än i alla fall. Var kan nu alla finnas. Hasse har rumsförteckningen. Måste få tag på honom. En ung grabb ur hotellets stab står nere i trappan med en kommunikationsradio. Ingen fara! Bara falskt alarm! Ska man törs lita på det? Har ju hört talas om hotell där man är så rädda om sitt rykte att man medvetet lurar människor att inget kan hända. Okey, inget tycks ju vara på gång, så tillbaka till rummet. Efter en halvtimme nytt larm! Nu måste vi göra något. Får tag i Hasse och ner till receptionen. Där är grabbarna från brandstationen redan. Ser precis lika trygga ut som grabbarna hemma, och jag tror dem när de säger att allt är under kontroll. De har elektriker igång som letar fel. Problemet är ju att man aldrig kan veta om det verkligen är allvar nästa gång. Lyckas få tag i de flesta. Några har inte ens observerat att det är brandlarmet som gått! Mycket mera kan vi inte göra och det blir en något orolig natt, där vissa har svårt att sova medan andra inte tycks bekymra sig. Ringde upp Dennis Fox för att bestämma tid och plats för morgondagens utflykt.

Tisdag 94-07-05

Den här dagen är vad jag för egen del betraktar som en av resans höjdpunkter. Vi ska ägna hela dagen åt 1876 års krig. Det vill säga Rosebud och Little Big Horn. Upp tidigt. Vi ska vara vid Big Horn County Museum i Hardin redan klockan nio. Frukosten går långsamt. O, så långsamt! Klockan går. Vi kommer aldrig att hinna! Vi har minst en timma dit upp. Är det här straffet för att vi självsvaldigt bara satte oss vid ett bord i stället för att vänta på att bli anvisade ett? Till slut bestämmer vi att jag måste åka först för att möta vår guide och förklara situationen.

Full fart norrut. Hoppas det inte är någon Highway Patrol ute. Gränsen till Montana passeras på svajande fjädrar. I de här farterna märker man verkligen skillnaden med Volvotraktorn där hemma. Den går ju som tåget jämfört med det här. Här vet man inte om man tappar kontakten med vägen i nästa gupp. Annars känner man sig nästan som en av general Crooks scouts. Fram med bud till varje pris! Rakt igenom det allra heligaste av fiendeland. Det här är kråkornas och siouxernas älskade Greasy Grass! "Det Feta Gräset". Little Bighorn Rivers dalgång. Ständigt böljande kullar med lågvuxna tallar och enbuskar. Och överallt denna sträva, ljungliknande sage-brush. Den doftande salviabusken som betyder så mycket för de flesta prärieindians religionsutövning. Mil efter mil. Minut efter minut. Magsyran bubblar. Tänk om Dennis inte väntar. Vad gör vi då. Vi har ju redan tagit rundligt betalt av alla för hans tjänster. Vi bara susar förbi Garryowen och Renos slagfält. Har knappt ens tid att peka ut kullarna, där på andra sidan floden, där slagfältet ligger. Crow Agency bara sveper förbi. Nu är jag dessutom på obekant väg. Har aldrig varit vid Big Horn County Museum förut. Klockan slår nio när vi passerar platån där Fort Custer en gång låg. Där nedanför, någonstans bland cottonwoodträden, ska hjulångaren Far West ha ankrat upp, då 1876, i väntan på alla sårade från Little Big Horn, som skulle fraktas ner till civilisationen igen. Får bli en senare fråga att lokalisera. Nu gäller det att hitta museet.

Oron var obefogad. Det var inte svårt att hitta. Vi kom direkt på det. Nästa pilsner var att hitta kar'n. Vad gör man? Hur letar man? Har aldrig sett honom förut. Det enda jag har att gå på är att han ska vara stor och rödhårig! Allt verkar dött. Inte en människa syns till. Han kan väl inte redan ha gett sig iväg?! In i museet för att fråga. Tanten verkade inte ha en aning om vem denne Dennis Fox kan vara. Och jag som trodde han var välkänd här i bygderna, så bror han är till den berömde arkeologen, Richard Fox. Men, nej, tanten visste inget! Bara att vänta och se vad som händer.

Det tog tio minuter, så kom han. Det var inget att ta fel på. Stor och rödhårig! Och väl inne i museet tycktes han vara väl känd av alla också! Märkligt! Men, skit samma, nu hade vi fått kontakt i alla fall, och efter ytterligare en kvart var alla andra på plats också. Äventyret kunde börja. Det värsta var att alla hann få nys om vad som fanns att köpa inne på museet. Så vi höll på att aldrig komma iväg ändå! Till slut fick vi, för att få alla med oss, lova att återvända hit senare! Därmed lyckades vi samla gänget. Efter tankning, satte sig Dennis bakom ratten i vår bil och så bar det av. Och huj vad det gick. Han visade sig vara en vilde till att köra.

För att börja i rätt ände, så att säga, gick färden först raka vägen förbi Custer Battlefield, eller Little Bighorn Battlefield, som det numera heter. Första målet blev i stället staden Busby hos nordcheyennerna. Här, på kullen med handelsman Moncures minnesmärke över Two Moons, hade en ny gravplats iordningställt. I en liten inhägnad fanns ett dussintal gravar utmärkta med små stenar. Det var kvarlevor av indianska krigsoffer, som tidigare behållits av de vita erövrarna i museer och vetenskapliga institutioner. Det här, att återfå döda anförvanter och kunna begrava dem så att deras själar kan få ro, är något som dagens indianer fäster stort avseende vid. Det har också ett stort symbolvärde för den nyvaknade indianska självkänslan. Ändå ser man inget av det vi tycker skulle vara tecken på vördnad. Ingen tycks sköta om platsen. Ogräset växer vilt, och de enda dekorationerna är de eviga plastblommorna, tygvimplarna och tobakspåsarna. Här ligger till och med tomma ölflaskor slängda bland gravarna. Men så olika är våra kulturer, och vi kan inte fördöma andra för att de inte tycker på samma sätt som vi.

Efter en kort beskrivning av platsen för Custers sista nattläger på kullarna alldeles nordväst om byn, och hans marsch uppför Rosebud Creek, var det dags att bege sig till Crows Nest. Något som jag aldrig ens i mina vildaste fantasier hade trott att jag skulle få uppleva. Nu hade jag hoppats att vi skulle ta oss dit på småvägar längs Rosebud och Davis Creek, men så blev inte fallet. I rasande fart bar det av på väg 212 igen. Men halvvägs tillbaka till LBH blev det stopp i en parkeringsficka. Här skulle vi

i alla fall ut i landskapet. Under rök- och förklaringspausen kunde vi beskåda ett örnpär som cirklade över oss tillsammans med ett flertal kalkongamar.

In genom ett flertal grindar. En gropig grusväg, som dammade något alldeles fruktansvärt, kunde inte avhålla vår guide från att hålla samma fart som tidigare. Efter att ha plöjt oss igenom en stor flock med kor, som lojt låg och idisslade mitt på vägen, och rundat en ås kom vi plötsligt in bland husen på en liten ranch. Här försvann vår guide ett tag för att få de vederbörliga tillstånden att få fortsätta, medan vi andra blev grundligt utskällda av gårdens hundar. Så på nytt iväg i racerfart. Vår van höll faktiskt på att välta vid ett tillfälle. Men allt gick lyckligt och till slut stannade vi nedanför en hög platå. Crows Nest! Och nu fick vi veta att det är inte berget som heter så, utan den lilla dalen vi nu står mitt i. Gropen nedanför berget där kråkindianerna ofta gömde sig med sitt byte när de återvände från lyckade häststöldsturnéer, medan de från bergets topp kunde spana efter eventuella förföljare. Det var alltså den här platsen Custers kråkspejare väl kände till och det var hit de tog honom tidigt på morgonen, söndagen den 25 juni 1876, för att visa honom var det stora siouxlägret nere i Little Bighorns dalgång låg. Nu skulle vi få chansen att själva komma upp och se samma vy som de hade sett 118 år tidigare. Landet är nämligen i det närmaste oförändrat här sedan dess. Men hur ta sig upp? Brant som tusan, och bara grus och sten! Ja, traska och gå så klart! Solen brände obarmhärtigt. Här finns säkert mycket skallerorm! Men Harald och Arthur då? De klarar aldrig av att gå upp. No problem, just jump in! Va då? I vanen? Ska kar'n köra uppför berget, med vår van? O, Herrans namn... hur ska det här sluta? Men, no problem... Grus och sten sprutade och yrde och rätt som det var så var gubbarna uppe, medan vi stretade och stönade i backen och ängsligt såg oss om efter allt som eventuellt prasslade i sagebrush-snåren. Där nere i gropen såg våra bilar ut som små leksaksbilar. Det är mycket högre än man föreställer sig. Undrar om Ansgarius Boren, han som var född i Linköping 1850, och var den ende svensken i striden, om han stod därnere i gropen, med sin häst, och väntade den morgonen medan befälen var här uppe och försökte se något.

Det var en upplevelse att stå här uppe, även om det är ganska svårt att orientera sig. Landskapet ser ju likadant ut vart man än tittar. Vi fick dock det mesta utpekad för oss och vi fick en viss inblick i hur truppen fortsatte härifrån. Jag hade hoppats vi skulle få åka längs deras ridväg, men det gick inte. Det var för lerigt på vissa ställen sades det. Och det kanske var lika bra det. Upplevelsen hade ändå varit fullständig. Bara vetskapen att tillhöra den lilla grupp människor som får chansen att komma hit gjorde det väl värt besväret.

Så tillbaka ut på 212:an igen. Väl nere vid avfartsvägen till nationalmonumentet blev det först en avstickare till restaurangen för en snabb indian taco. Kryddstarkt! Trots tidsbrist gick det inte att undvika en kort titt in i souveniraffären. Där, i taket, hängde den! Fjäderbusken som Arthur hade letat efter ända sedan Denver. Men nu hade vi inte tid att handla. Ut i bilarna igen. Nästa mål, slätten väster om floden, för att se några av platserna där Reno öppnade striden. Sedan upp till själva slagfältet. En ordentlig runda ute längs körvägen, med många stopp och mycket information. Dennis är en god förespråkare för sin brors teser om hur slaget utvecklade sig. Och det här kan man ju som bekant ha många olika åsikter om. Men intressant var det. Och varmt och blåsig. Och dessutom mycket folk.

Efter den rundturen orkade vi inte mera. Dennis skulle tas tillbaka upp till Hardin, och vägen ner till baslägret, i Sheridan, skulle dessutom ta oss en dryg timme, så för att få hem alla fick vi lova att börja även nästa dag här uppe.... Trötta, men nöjda, åter till Sheridan igen sent på kvällen. Mera åskväder. Det finns tendenser till sämre väder. På TV talar man om fruktansvärda skogsbränder i västra Colorado, startade av häftiga åskväder.

Onsdag 94-07-06

Ingen rast och ingen ro. Upp i Montana igen. Väl samlade för avfärd kunde vi naturligtvis inte komma undan vårt löfte att först återvända till museet i Hardin, och snart var invasionen där i full gång. Tanten hade nu fått hjälp av föreståndaren själv, Mr. Howard Boggess, som med skräckblandad förtjusning såg hur de där tokiga utlänningarna plockade ner allt vad souvenirer som fanns på väggarna. Till slut fick han lov att ringa och beställa mera grejer!!!

Dagen skulle enligt programmet sedan ägnas åt cheyennerna, men vägen går ju förbi Little Big Horn, och där åker man naturligtvis inte förbi utan att stanna. Så vid slagfältet valde några, som inte hunnit med museet under gårdagen, att åka upp igen, medan andra ägnade någon timma åt souveniraffärerna. Här kunde Arthur äntligen köpa sin fjäderskrud.

Så småningom i alla fall på väg till cheyennerna. I Busby hade jag planerat att stanna till hos Austin Two Moons, men av Dennis Fox fått veta att han säkert inte var hemma, då det var pow-wow i Lane Deer. Dessutom såg man inget av hans traditionella läger och klockan var redan mycket, så vi fortsatte. Bestämde oss för att åka direkt till Ashland och St. Labre Mission. I östra delarna av nordcheyennernas reservat var stora områden härjade av skogsbränder och det såg tämligen ödsligt ut. Så småningom utför backarna ner mot Tongue River, reservatets östra gräns, som egentligen aldrig har blivit utstakad. Besöket vid St. Labre blev en stor succé. Museet uppfattades av alla som bland det bästa man kan se. Och souvenirerna är inte ett dugg sämre. Tyvärr kostar de därefter också, vilket inte hindrar hagalna svenskar att inhandla både det ena och det andra. Mycket pengar, men väl värt varenda krona. Och kronan på verket, pilbåge i rikt utsirat fodral och matchande koger fyllt med pilar, inhandlat av Rolf Lenneberg för... Nej, jag ska inte avslöja hur mycket, men han vaktade det noga i fortsättningen. Vi tror att han till och med hade det med sig i sängen på nätterna.... Just in case...

Vädret återigen sämre. Regn i luften när vi stannade till vid Squaw Hill, strax utanför Lane Deer. Den lilla affären var lika igenbomrad som sist, när vi var här. Inte hade man påstått sig veta heller, där borta vid St. Labre, var det nya museet i Lane Deer låg. "Nej, det finns inget nytt museum", hade man hävdad. Trots att vi trodde oss veta att det skulle finnas ett sådant! Vi antog att det var den knivskarpa konkurrensen som framkallade det här beteendet. (Efteråt har vi förstått att det faktiskt inte finns något museum i Lane Deer). Medan vi läste de gamla, sönderregnade skyltarna om de unga självmordsryttarna, som störtade sig nerför Squaw Hill, var Hasse framme och tog i dörrhandtaget till den lilla hantverksaffären. Och si, det var öppet! Alla välde in, och den stackars gamla cheyennedamen, med det skrynkliga ansiktet, såg alldeles förskräckt ut. Men den här gången hade hon en ung flicka till sin hjälp, och nu dröjde det inte länge förrän det kom fram både det ena och andra ur kartonger och lådor, som varit undangömda under disken. Först hade tanten låtsats som om hon inte ens kunde tala engelska, men så småningom kröp det fram att hon till och med hade varit i Paris! Ja, man slutar aldrig att förvånas.

Väl ute skulle några in på kyrkogården i närheten för att leta upp Dull Knifes grav. Till oss andra, som stod kvar i regnet på parkeringen, kom det plötsligt fram en medelålders indian, som vi först antog tillhörde den vanliga ledighetskommittén. Nu visade det sig dock *inte* vara det vanliga behovet av några dollar till bensin för att äntligen kunna åka och hälsa på sjuka mor det var frågan om, utan en synnerligen intresserad, och nyfiken, representant för cheyennestammen. Charles Sooktis Jr. ville veta vad vi var för ena. Sedan berättade han inspirerat hela historien om Head Chief och John Young Mule och deras dödsritt. Han visste också berätta att det nyligen gjorts en film om Sand Creek-massakern och nu planerades för en ny film om cheyennernas flykt från Indianterritoriet. Det är inte ofta man får en så spontan kontakt med de annars ganska svårflirtade urinnevånarna.

Regnet ville inte upphöra så det var bara att hoppa in i bilarna igen och dra vidare. Vi hade planerat att åka Rosebudflodens dalgång upp till platsen för general Crooks hårda fight med Crazy Horse styrkor sommaren 1876. Vägen över Kirby känns ganska lång. Krokig och smal som den är. Men till slut hittar vi den lilla vägvisaren och svänger av ut i bushen. Väl framme vid minnesmärkena blir det en del förevisande och fotografering. Vädret inbjöd tyvärr inte till några vidlyftigare strövtåg i markerna, och klockan började bli mycket. Under vägen ner till Sheridan passerar man genom flera av de stora kolfälten som både förstör, men också försörjer, nordcheyennerna. Enorma godståg på enorma lastbangårdar. Väl tillbaka i Sheridan var himlen bakom oss lika kolsvart som alla kolhögar och dagbrottssidor vi sett uppe i Rosebudlandet. Tröttheten tar ut sin rätt och det blir inte så mycket mera gjort. Man ska ju ha mat, och så är det en dag i morgon också. Hoppas nu vi slipper höra brandlarmet igen! Av TV-nyheterna framgår att bränderna i Colorado blir allt allvarigare.

Torsdag 94-07-07

Ännu en dag med utflykt från Sheridan. Den här gången gäller det platserna för "Red Clouds krig". Alltså kring Bozemanvägen 1866 till 1868. Det betyder att det bär av söderut några mil på motorvägen I-90. Vi svänger av mot den lilla byn Story, uppkallad efter den kände boskapsbaronen Nelson P. Story. Här ägnar vi först en kort stund åt krigsmonumentet på åsen norr om Lodge Trail Ridge. Den stora stenkolossen som minner om de 82 soldater och civila som fick sätta livet till här på åsens norrsluttning en iskall decemberdag 1866, i det som har kommit att kallas "Fettermanmassakern". Informationen blir kort, för nu har vädret verkligen kommit igång. Dimman hängde lågt när vi svängde av motorvägen, men nu öppnar det upp allt vad det har. Regnet hänger vågrätt i luften och här hjälper inte ens jackor och kepsar. In i bilarna och ner till fortet i stället. "Fortet" är alltså platsen för gamla Fort Phil Kearny. Av byggnaderna finns ju inget kvar. Det såg Little Wolfs cheyenner till. Hans krigare stack överste Carringtons mönsteranläggning i brand redan innan de evakuerande soldaterna ens hunnit ut ur Pineyflodens dalgång, efter att fredsavtalet undertecknats 1868. I stället finns här nu ett fint litet Visitors Center, med såväl museum som bokförsäljning. Och här finns en hel del intressant litteratur. Litteratur som bara medlemmar i Bozeman Trail Association normalt får information om. Här handlades också friskt. Därför drog besöket ut på tiden, men så småningom kunde vi åter samlas för att fortsätta på småvägarna till platsen för Wagon Box Fight.

Det visade sig dock lättare sagt än gjort. Regnandet hade förvandlat vägen till en lervälling och det behövdes inte många meter för att inse att det här skulle inte gå. Alltså backa tillbaka till museet och ta andra vägen, igenom Story. Här var det vägarbeten, men så småningom kom vi igenom och till slut stod vi uppe på platån. Molnen började spricka upp och här kunde vi nu berätta lite mera om de dramatiska händelser som sig här utspelat haver. Men kallt var det och snart nog satt vi i bilarna igen.

Nästa mål, staden Buffalo och Jim Gatchell Museum. Så, ut på I-90 igen och ytterligare några mil söderut. Halvvägs ner till Buffalo passerar man en liten sjö på vänster sida. Lake De Smet, som fått namn efter den kände Jesuitprästen som besökte de flesta indianstammarna här uppe under tidigt 1800-tal, och som var den första vite präst att hålla en mässa i det som senare skulle bli staten Wyoming. Den här sjön figurerar också på ett annat ställe i indianhistorien. Då kanske i ett lite mera kuriöst sammanhang. General Connor genomförde 1865 ett fälttåg mot indianerna i Tongue Riverområdet. Vi såg ju till exempel minnesmärkena i Dayton och Ranchester för några dagar sedan. I hans trupp fanns en kapten H. E. Palmer som förde dagbok. En dagbok som bevarats åt eftervärlden. Det är just sådant material, som särtryck ur den journalen, som säljs vid Fort Phil Kearny, där vi just varit. Nåväl, kapten Palmer såg också den här sjön när trupperna marscherade upp här. Han var lite tekniskt intresserad, så när han såg kombinationen av den starkt alkaliska sjön och de enorma kolfyndigheter som marken här rymmer, så föreslog han genast (antagligen på skämt) att man skulle gräva en tunnel under sjön, tända eld på kollagren och låta hela sjön koka. Det skulle bli mängder av såpa och vara big business! Han satte dessbättre aldrig sin plan i verket.

Det är inte långt till Buffalo och snart rullar vi in i den lilla staden. Parkering på torget mitt för museet. I parken utanför både indiantält och militära dito. Också en sådan där typisk fårvaktarvagn. Living History innebar en mängd aktiviteter i och omkring museet. Redan ute på gatan började det med barbequestånd och glasslådor, som en del hungriga inte kunde motstå. Vädret hade blivit bättre även om vinden fortfarande var kylig. Ändå dröjde vi oss kvar ute på gården en stund. Till att börja med överraskade Hasse de två baskiska fåraherdarna, som demonstrerade fårvaktarvagnen, med sina spanska språkkunskaper. De båda blev mäktigt imponerade, allrahelst sedan det gått upp för dem att det faktiskt inte var en landsman de hade framför sig. Själv lade jag mesta tiden hos den mycket kunnige kavalleristen, som demonstrerade sina mycket välgjorda uniformsdetaljer, vapen och andra persedlar. Men var hade han hästen? Jodå, visst hade han en egen häst också. Men den stod kvar hemma. Den hade just gått åstad och blivit halt till den här dagen! Så kan det gå. Indiantipin ägnades en flyktig blick. Där var stängt. Det var ju synd. Kunde ändå inte låta bli att lyfta på dörrfliken för att se om det fanns någon utrustning där inne. Blev nästan lite rädd när jag stack in huvudet. Det var inte tomt! Där satt två gamla pälsgjägare! Båda med fina kläder, vapen och allt. Det blev en intressant pratstund. När de så småningom hade bildat sig en uppfattning om vad jag var för en och att jag höll på med tidningsproduktion, sade plötsligt en av dem: "Du måste komma med mig och träffa en kompis jag har här borta". Sagt och gjort, ut ur tältet och in i museets utställningshall. Sedan blev allt ett enda lyckorus. För vem sitter väl inte där, om ... jovisst ... men

nej, det är inte möjligt! Jodå, visst är det Terry Johnston! Författaren, den berömde, himself, i egen hög person! Dagen till ära klädd i indianinspirerad pälsjägerutstyrel. Tänk vad världen ändå är liten. Här har man läst hans alster i flera år. Till och med brevväxlat med honom. Aldrig haft en tanke på att få möta honom personligen, och så sitter han bara där! Jag tror ändå att han blev ännu mera överraskad än vad jag blev. För att inte tala om den där stackars pälsjägaren som hade introducerat oss. Han nästan trampade på sin haka innan han samlat ihop sig nog för att begripa att vi faktiskt var "gamla bekanta". Tänk så det kan gå. Men som alltid blir sådana här överraskningar ofta kortvariga. Vad säger man nu då, när man plötsligt står öga mot öga med sin favoritförfattare sedan många år. Ja, hjärnan är en konstig tingest. Här har man världens chans, och den vägrar naturligtvis att producera en enda vettig tanke! Okey, pratade gjorde vi säkert, men jag har ingen aning om vad vi pratade om. Så överväldigande kändes det. Hur konstigt det än kan låta så kändes det nästan befriande när vi efter en stund var tvungna att dra vidare. Men fotografering hann vi med innan dess, så stunden finns, tack och lov, bevarad. Och tänk om vi hade vetat om det här i förväg. Vilken grej vi skulle ha kunnat göra här för hela gruppen! Men, det är ingen idé att gråta över spilld mjölk. Hoppas ändå besöket blev värt något för alla. Jag själv hann inte ens in på museet! Tyvärr har jag ingen aning om vad vi gjorde sedan. Hjärnan ville liksom inte börja igen. Men jag tror vi svängde in till Bradford Brinton Memorial Ranch på väg tillbaka. Och jag har ett svagt minne av att jag var inne och virrade i Story också ett tag, innan vi hittade ut på I-25:an igen, för att i spridda skurar så småningom drälla in för ännu en övernattnings i Sheridan. Vilken dag!

Väl hemma igen börjar tankeverksamheten så smått komma igång. Det är sista dagen i Sheridan, men det är inte senare än att vi hinner en runda på stan. Jag måste ju till exempel ner och se på det gamla ångloket vid järnvägsstationen. Och Lars-Erik jagar fortfarande sin laddningsautomat till den där udda kalibern som inte tycks finnas att få någon stans.

Här hände det som jag hade drömt mardrömmar om innan vi åkte. Någon kom och sade att Jonny behövde uppsöka en doktor. Shit! Plötsligt såg jag för mitt inre hur gruppen skulle splittras och hela reseprogrammet haverera. Nu visade det sig inte vara så farligt ändå. Och Jonny fixade dessutom allting själv. Det var bara en liten elak fästing! Ett litet kreatur, som han hade haft med sig ända från Stockholm, som nu ställde till lite obehag. Men allt ordnade sig och vi kunde lugnt vandra ner till järnvägen och ta oss en titt på det gamla järnskrotet där i parken. Inte lika stor som Big Boy i Cheyenne, men ändå imponerande. Tänk om farbror Carl hade kunnat vara med. Det var sådana här maskiner han körde en gång i tiden. (Min farbror var nämligen lokförare i Amerika för femtio år sedan).

När vi nu ändå var här föreslog jag min hustru att vi skulle titta in på det gamla kulturhotellet, Historic Sheridan Inn, som ligger mitt emot järnvägsstationen. Här har många celebriteter varit gäster genom åren. Inte minst Buffalo Bill, som alltid tog in här, med stort hov och i välkänd stil, varje gång han gästade Sheridan. Han var faktiskt delägare också en tid. Den gamla träbyggnaden i två våningar (tänk vilken fasa det måste vara för brandkåren) är nu kulturminnesförklarad och har inte tillstånd att ta emot några övernattningsgäster. Förståeligt med tanke på brandfaran! Men man serverar fortfarande luncher och middagar i de fina matsalarna. Vi nöjde oss med att titta in i lobbyn. Eller rättare sagt, vi kom aldrig längre! För vad hittar vi väl där, om inte en monter med de underbaraste indianhantverk. Helt uppslukad av de vackra sakerna glömde jag allt annat. Där fanns moccasiner, pippåsar, smycken, knivslidor och mycket annat. Och allt broderat med de mest utsökta pärlbroderier. Speciellt en mycket vacker knivslida tilldrog sig uppmärksamhet. Men så fanns där också en märklig, avlång skinnpåse. Ett föremål som jag aldrig tidigare hade sett. Jag var tvungen att fråga. Men personalen i receptionen visste inte. Eller var det någon annan som visste? Man ropade inåt environgerna. Jodå, ut kommer en äldre dam som vet. Hämtar en nyckel och låser upp montern. Vi får titta närmare på alla sakerna. Tanten läste på en lapp, som låg under påsen. Det var en pippåse för en kvinna! Tanten vet också berätta att det faktiskt är en flicka från trakten som har gjort alla sakerna. "Vet någon om Robin är kvar"? Frågan transporteras vidare ut genom receptionen. Det visar sig nämligen att konstnären själv, en flicka vid namn Robin Samberg, faktiskt jobbar i hotellets kök, och alla grejerna är till salu! Allt flera nyfikna ur hotellpersonalen strömmar till för att beundra de fina sakerna. Till och med hotelldirektören kommer och undrar vad vi håller på med. "Jaså, är dom till salu", säger han förvånat, "det hade jag inte en aning om. Då skulle jag ha köpt alltihopa själv". Den avlånga pippåsen är spännande. Ett mycket ovanligt hantverk. Men priset!!! Ändå

vet jag att jag kommer att ångra mig i hela mitt liv om jag *inte* köper den! Jag har i mitt innersta egentligen redan bestämt mig, men man kan ju bara inte slänga ut så mycket pengar! Här måste till moraliskt stöd! Måste ha tag i Hasse!

Han var ju naturligtvis inget stöd! *Köp den!* - var hans enda kommentar. Tackar, det var ju precis vad jag behövde. Upp med kreditkortet. Tanterna var alldeles till sig. "O, vad skojigt för Robin, och tänk, ni kommer ända från Sverige! Det är väl det där som är huvudstaden i Köpenhamn, eller vad det heter, va? Där, där dom gör ost och klockor, va"? Jodå, det kan det väl få vara idag. Bara jag får min pippåse! Det luktar så härligt om det rökta skinnet. "Hittade ni Robin"? Tanten ropade över axeln inåt köket medan hon rasslade med kassaregistret. "Nej, hon gick för tio minuter sedan"! "That's a shame! Men vi ringer henne. No problem"! Plötsligt står man där i lobbyn, fyrahundra dollar fattigare, men med en egendomlig pippåse i famnen, och pratar med en vilt främmande flicka, som riktigt bubblar av glädje över att just ha gjort en god affär. Hon berättar att visserligen är hon inte indian, men allt hennes arbete är mycket seriöst. Hon åker runt till olika museer, tar kort och samlar på sig broschyrer och beskrivningar av de gamla föremålen för att göra så exakta kopior som möjligt. Just den här pippåsen har sin förebild på Denver Art Museum. Jaså, minsann, där har vi ju varit, men utan att se någon sådan. Då ska vi leta bättre nästa gång vi kommer dit, för jag kan nämligen inte påminna mig, att jag någonsin har sett en sådan pippåse. Vilken dag! Men nu får det vara nog. Kunde inte bli ledsen å Lars-Eriks vägnar för att han inte lyckades hitta sin ammunitionsladdare i nästa vapenaffär heller. Och den där Västeråsadeln, som i vissa stunder flimrat förbi där i bakhuvudet, och som jag ju innerst inne visste att jag aldrig skulle kunna ta med hem, eller den där nya cowboyhatten, som jag egentligen inte behövde, kan jag lugnt glömma nu. Nu har jag köpt det jag kom hit för! Det känns nästan som om vi skulle kunna åka hem i morgon.

Fredag 94-07-08

Långkörning! Vi ska ända bort till Black Hills denna dag. Det blir lite av en mellandag utan några egentliga aktiviteter. Men alla är förvarnade. Jonnys fästing har inte gjort några allvarligare försök sedan i går, så det verkar lugnt. Skönt!!! Solskensvädret har kommit tillbaka och det lovar bli en varm dag. Därför handlas mycket dricka och vatten innan det bär av igen. Först ner till Buffalo, en väg som alla nu börjar kunna. Därifrån svänger vi av på I-90 österut. Vi lämnar bergen bakom oss. Nu är det bara rullande gräskullar, här och där genombrutna med gråröda lerskifferslänter, eller svarta kolsträngar som går i dagen. Här har en gång i tidernas begynnelse varit ett grunt innanhav, eller vidsträckta sumpmarker fyllda med tropisk vegetation och ett rikt djurliv. Resterna av allt detta ligger nu där, under den sparsamma grästorven, i form av jättelika energireserver. Det är både kol, gas och olja. Det är ett rikt land, men naturen är tråkig, och jag saknar redan bergen. Och solen bara gassar! Efter ett tag passerar Crazy Woman Creek, och efter ytterligare ett par timmar historiska Powder River. En ny, fin rastplats byggs strategiskt just vid flodövergången, vilket ger tillfälle att drömma sig bort i några inre minnesbilder, men också ta några välbehövliga minuter för att lätta på vätsketrycket. Men vi har långt kvar så det är bara att piska på oxarna igen. Mil efter mil - bara brunbränt gräs så långt ögat ser. En och annan antilop, men det är långt mellan dem också. För att bryta monotonin svänger vi in i Gillette. Nya vattenköp, och ...glass! Men det är så varmt så hälften rinner över fingrarna innan man hinner få det i sig. Här beslutar vi oss för att göra avstickaren till Devils Tower, som ligger lite längre fram. Frågan hade hållits öppen då vi varit lite oklara på hur mycket tid vi skulle ha.

Öster om Gillette åker vi parallellt med Burlington Northern R.R. Här går i stort sett bara kollastade godståg. Men vilka tåg! Fem, sex maskiner, släpandes på upp emot tvåhundra vagnar, är inget ovanligt. Första loket har redan hunnit rulla uppåt en fyra, fem meter innan sista vagnen ens rört sig ur fläcken, beroende på glappet i alla kopplingarna. Inte undra på att rotorerna i de elektriska motorerna på våra lok nere i Australien blev fyrkantiga när deras långa kolvagnssläp kom i självsvängning på grund av de här glappen!

Efter ytterligare fem mil svänger vi av motorvägen i Moorcroft. Långt framför oss börjar vi skymta träd på kullarna, och där bakom, den mörka siluetten av Paha Sapa - Black Hills. Det känns befriande på något sätt. Ungefär som jag föreställer mig gamla tiders utvandrare när de efter dagar och veckor äntligen tagit sig igenom öknarna och såg bergen med sina klara, kalla

bäckar och sina skuggande träd. Men vi har ändå långt kvar. Först efter åtskilliga mil dyker den upp. När man svänger runt en av de oändliga kullarna är den bara där! För att lika fort försvinna igen bakom nästa kulle. Gång på gång ser man den. Det ser ut att vara så nära, och ändå tycks vi aldrig nå fram till den. Devils Tower, den stora monoliten, vulkanresten, som står där som en jättelik fingerborg mitt på grässlätten. Som ett slags vaktorn vid ingången till Black Hills reser sig den 425 meter höga stenklumpen ur Belle Fourche Rivers frodiga höängar. Ett så märkligt naturfenomen har naturligtvis alltid haft en central roll i urinnevånarnas religiösa föreställningsvärd. Men även de vita noterade tidigt den märkliga urtidsresten, och redan i september 1906 förklarade president Roosevelt den som Amerikas första National Monument.

Så där står den nu, och alla turister kommer och begäpar sig över dess väldighet. Och där det finns turister finns det naturligtvis också souvenirbodas och matställen. Och det var ju bra för visst var vi hungriga! Även om det bara blev en buffalo-burger!

Tillbaka ner till motorvägen igen, och sedan raka vägen till Rapid City. Rakt igenom Black Hills, utan att bry oss det minsta om några attraktioner! Ja, det vill säga inte riktigt. Förbi Spearfish visserligen, men i Sturgis passade vi på att ta en attraktion så att säga i förtur. Vi hade vridit och vänt en hel del på programmet för Black Hills de föregående dagarna och det slutade med att vi gjorde ett kortare besök vid Fort Mead och Bear Butte. Men det blev bara ett kort besök. Ingen kände för att gå upp på berget. Troligen ville alla nu komma in till Rapid City. Så det var inte så svårt att få karavanen ut på vägen igen. På slutet blev det till och med lite av kappkörning. Ett tecken på att det varit en lång dag och intrycksmättnaden överskridit gränsen för de flestas förmåga. Jag tror ingen ens lade märke till det lilla samhället Tillford, som troligen döpts efter en av general Custers majorer, Joseph Tillford, som var med på den berömda expeditionen till Kullarna 1874. På grund av "racet" upptäckte vi plötsligt, vid infarten till Rapid City, att vi inte hade Anneli med oss. Men efter en raggarsväng hittade vi en bra utsiktsplats på en tvärgata, och det dröjde inte länge förrän den blå bilen dök upp, och vi kunde i samlad tropp svänga in till Holiday Inn i Civic Park. Installationen hann knappt klaras av förrän vissa rusade över parkeringen för att börja diggandet av Pow-wow, som pågick för fullt inne i Civic Center. Men för Hasse blev det oroligt. Krångel med krediten på VISA-kortet, och vi fick ta till ett Master Card för att fylla ut. Det blev några sena nattimmar med telefonsamtal hem till bankerna. Allt tycktes dock vara i ordning. Utom receptionisterna inte lyckades få svar på sina maskiner!

Lördag 94-07-09

Efter att storögt ha inregistrerat allt i den storslagna hotellobbyn, och trängts med alla indianungar som bara åkte upp och ner i alla hissar, blev det tid för frukost. Det visade sig vara lite olika rutiner beroende på vem som serverade. Ibland ingick juicen i det förbetalda priset, ibland inte. Och det var ingen som varnade oss för att en portion fruktfrukost hade räckt till hela sällskapet. Men skit samma, det är sådant man kommer ihåg med ett skratt efteråt.

Dagen var tänkt som något av en vilodag. Det kändes välbehövligt efter en så mastig gårdag. Därför var enda aktiviteten en gemensam rundtur i stan i syfte att ge alla lite pejl på var attraktionerna fanns. Prairie Edge, Sioux Trading Post, Sioux Pottery, hotell Alex Johnson, museet med John Andersons samlingar, med mera. Dagen var sedan fri. De flesta använde den också för att handla, eller bara gå runt och titta i alla affärer. Inte minst då den stora Mall som ligger en bit utanför stan. Men kvällen gick naturligtvis i Pow-wowens tecken. Många passade också på att avnjuta rockkoncerten med Red Thunder, vilken sades ha varit mycket bra.

Söndag 94-07-10

Dagen ägnades åt en inte alltför lång rundtur i de södra delarna av Black Hills. Platser som Crazy Horse Carvings kan man ju tycka vad man vill om. Men museet var verkligen fint. Här fanns faktiskt *två* kvinnopippåsar! Och jag som aldrig hade sett någon tidigare! Här fanns också en del av Frank McCarthys originalmålningar. Fantastiskt att se i verkligheten, när man annars bara har konsttidningarnas avtryck, eller på sin höjd en billig print, att fördjupa sig i. Andra stopp på vägen var Custer State Park, med en jättehjord av bufflar mitt uppe bland alla bilarna. Det var verkligen lyckat. Det är märkligt att det inte händer

mera olyckor, med alla människor, som hej vilt springer bland de stora djuren för att få så fina bilder som möjligt. Men så är det kanske när entusiasmen svämmar över. Här hjälper inga varningsord. På vägen ner hade vi faktiskt hoppat över både staden Custer och Hill City, med sitt ånglok och sitt djurmuseum. Det var tillräckligt med upplevelser ändå. På hemvägen blev det alla amerikanska turisters främsta mål här ute, nämligen de fyra presidentansiktena inhuggna i berget vid Mount Rushmore, efter att vi kringlat oss fram genom bergen på Needles Highway. Något som är en upplevelse i sig, med minimala tunnlar och hänförande utsikter.

Väl tillbaka i Rapid City var det Pow-wowens finaler som helt tilldrog sig intresset. Hejade på Elroy Has White Faced Horse ute på parkeringen och blev inbjudna att besöka honom hemma i Wanblee. Något som passar oss bra då vi, på allas begäran, tänkt att ta en sväng ut i Bad Lands också.

Måndag 94-07-11

Men först ännu en dag med lite lättare aktiviteter. För de som ville anordnades en halvdagsutfärd till Deadwood. De flesta följde med och behållningen därifrån var främst Boot Hill, med Vilde Bill och Calamity Janes gravar. Men också Adams Memorial, museet med en del av Vilde Bills prylar, bland annat. Men också ett litet fint, ångdrivet gruvlok. En öl på "Carl Mann's Saloon Nr 10" skulle det naturligtvis vara, och alla fick sig ett gott skratt åt Peter, som nekades för att han inte kunde bevisa hur gammal han var - pojkvaskern! Han fick sin sodapop till slut i alla fall. Eller vad det nu var i glaset.

Eftermiddagen ägnade många åt ännu en köprunda i stan. Gjorde själv mitt andra storköp, en buffelhuva, som jag fortfarande är smått överraskad över att den inte kostade mera. Och det trots att det var på självaste Prairie Edge, och var ett one-off-a-kind-arbete av Charles Fast Horse.

På kvällen hade Hasse lyckats få bord åt hela gänget på Alex Johnson, där en gemensam middag avverkades. Många passade på tillfället att prova buffalo steak! Därefter var det skönt med en behaglig kvällsvandring genom ett alldeles lugnt, sommarljumt Rapid City. Dagen hade varit nästan olidligt varm och det här var en perfekt avslutning.

Tisdag 94-07-12

Efter att nu vilat upp oss några dagar kunde vi ta itu med lite mera omfattande program igen. Den här dagen skulle vi ta oss österut för att se delar av Bad Lands. Rätt mycket motorväg till att börja med. Förbi den stora Air Force-basen Ellsworth. Också förbi Wall, all deras reklam till trots. Det här måste vara reklamvärldens holy shrine. Att kunna bygga upp så mycket PR för en sån liten håla, och att bygga det på något så trivialt som *gratis isvatten!* Fast det är klart med den sommarvärmen kanske det inte är så dumt ändå. Det lockas ju med vatten hemma i Ramlösaparken också bevars. Men vi var ståndaktiga. Vi föll inte för reklamen. Vårt mål var i stället Cedar Pass. Mest för att vi var hungriga! Så i Cactus Flat (vilket härligt namn) droppade vi av från motorvägen. Snart nog var vi uppslukade av detta märkliga landskap. Precis som ett månlandskap på sina ställen. Och vilka färger!

Matbehovet trängde på - men Cedar Pass Lodge kunde inte ta emot oss. De stod och väntade på flera busslastar av *japaner!* Så vad göra? Efter lite dividerande åkte vi helt enkelt vidare mot Interior. Vi hade ju Elroys inbjudan i bakhuvudet också och det var något som vi inte gärna ville missa. Maten fick vi väl fixa på något sätt. Åskmoln hade börjat torna upp sig och det såg hotfullt ut. Ett tag var vi lite tveksamma hur vi skulle göra. Vid Interior svängde vi dock in på fiket Wooden Knife, mest på chans. Men visst, hamburgare fixar sig alltid, och här visade sig finnas riktigt "inj'un fry-bread" också. Under tiden blev åskfronten allt tydligare. Ett snabbt beslut ändå blev att chansa på Wanblee. Det ligger visserligen åt "fel" håll, men, what the heck, när man nu för en gångs skull har fått en sådan inbjudan så.

Sagt och gjort, karavanen svängde av österut igen. Det dröjde inte länge förrän de första regndropparna kom. Och tala om droppar. Varje droppe var som en femtonlitersshink! Åskvädret var först mest bara spännande. Men **KILI RADIO, The Voice Of The Oglala Nation**, började snart hetsa upp sig. "*Tornado warning! Tornado warning! Stay in your cars! If you are out, lay*

down in a ditch!" Och där, plötsligt, såg vi den - en tornado! Hur den bildades uppe i molnet och växte sig allt större, för att slutligen nå marken, och bli alldeles svart och tjock av jord och bråte som for till väders. Nya varningar på radion. "*Tornado warning in Wanblee district!*" Wanblee! Det var ju dit vi var på väg! Vad göra? Bilen framför hade stannat. Vi stannade också. Konfererade. De andra syntes inte till längre. Okey, vi måste ju fortsätta annars undrar de andra vart vi tog vägen. Men det fanns tveksamhet. Skulle vi med berått mod ge oss rakt in i tornadons väg!? Nu när det utfärdats varningar och allt! Tveksamt fortsatte vi. Vägen spikrak flera kilometer framåt. Inte en bil syntes. Kunde de andra verkligen ha hunnit så långt? Någon kilometer till. Nu började jorden blåsa över vägen också. Nytt stopp. Vi kan inte fortsätta! Vi vänder! De andra inser säkert också att vi inte bör fortsätta, så de kommer nog tillbaka. Beslutade att åka tillbaka till Wooden Knife. Där kanske de andra skulle hitta oss. Det var inte en minut för tidigt. Regnet bara öste ner! Åskvädret tilltog. Men nu åkte vi åtminstone ifrån tornadon!

Svängde in på parkeringen vid fiket. Inga andra där. Kan det ha fortsatt till Wanblee ändå? Tänkte när jag slängde igen masonitskivedörren efter mig, här är ju ingen som helst säkerhet om tornadon skulle få för sig att komma häråt. Det här lådhuset står ju säkert inte emot en av de vanliga höststormarna hemma vid Sundet ens. Men innehavarna tycktes inte bekymra sig. (De hade antagligen inte varit vid Sundet). De reagerade inte ens när strömmen gick efter ett par minuter. Antagligen var de vana. Så vi lugnade oss och satte oss ner. Vad annat kunde vi göra? Ett par, rätt så bohemaktiga, ungdomar var de enda gästerna förutom vi. De var från Minnesota, men tjejen hade förfäder i Norge. I deras sällskap fördrev vi den närmaste halvtimmen medan stormen blåste musten ur sig, vilket snart var gjort.

Vi hade nu ingen aning om var resten av gänget var, så vi beslöt att själva ta oss hem till Rapid City. Vi tyckte att vi hade ingen anledning att avvika från den ursprungliga körplanen, så vi fortsatte US 44 västerut. På vägen såg vi på ett ställe ett piggsvin vanka fram i leran. Han såg ut som han just var kommen ur en tvättmaskin, stackarn! Flera fina naturscener, som förstärktes av den blåsvarta bakgrund som det bortdragande ovädet fortfarande utgjorde. Utanför Caputa skulle enligt uppgift byggnaderna, som användes i scenerna från Fort Hays, i filmen "Dansar Med Vargar", ligga. Men vi såg inget. Dessutom drog jag mig till minnes att jag dagen innan faktiskt sett en skylt, söder om Rapid City, som annonserade just dessa byggnader. Alltså var de förmodligen flyttade, även om jag då trott att husen söder om Rapid var kopior uppbyggda för turisterna.

Frampå eftermiddagen lyckligen tillbaka i Rapid City. Men inga av de andra bilarna fanns där! Kändes olustigt, men det var bara att vänta. Nu dröjde det inte så länge förrän det knackade på dörren och en lika orolig Hasse undrade var tusan vi hållit hus. Resten av gänget hade valt det säkrare Cedar Pass Lodge (förståndigt), och därefter tagit motorvägen tillbaka. Nåväl allt var i sin ordning igen och ingen hade kommit till skada, tack och lov. Men vilket äventyr!

Onsdag 94-07-13

Därmed var vi beredda att ta farväl av Rapid City för den här gången. Ingen hade egentligen tid att sörja det. För nu väntade nya spännande marker. Till siouxerna! Reservatet Pine Ridge stod närmast på tur. I Scenic gjorde vi ett kort stopp för att folk skulle få fotografera Longhorn Bar. Men det kändes lite konstigt, för hela ledighetskommittén satt på bänkarna utanför, och man kan ju inte gärna ge sig till att rada upp tjugo kameragubbar mitt framför deras näsor. Lite känsla får man ha. Så det blev på sin höjd lite förstulna blixtar på behörigt avstånd, och från diverse konstiga vinklar. När vi just var färdiga att åka kom någon och ropade att antikaffären var öppen. Allt hade sett igenbommat ut, men här visade sig vara en veritabel guldgruva, bara man väl hittade in. Här fanns allt möjligt, från gamla snedgångna cowboyboots till de finaste indianska konsthandverk. En hel del även antikt. Pantade saker. Problemet var bara att den gamla tanten mycket väl visste vad det var värt. Det var alltså inte billigt, även om man skulle ha inbillat sig det när man såg utsidan. Det enda som var riktigt billigt var den gamla verktygslådan som en tämligen härjad siouxindian kom in och försökte kränga på oss. Här behövdes längre tid än vi hade tänkt oss. Men det var en upplevelse, så det var det värt.

Nästa stopp blev på själva reservatsgränsen. Alla skulle ut och fotografera skylten som hälsade oss välkomna till Red Clouds och Crazy Horse folk, oglalasiouxerna. Det var nog inte utan än det var lite spännande för de flesta. Det är ju inte mera än tjugo år sedan det var krig här, och lite av den där känslan av "farlighet" hänger utan tvekan kvar kring namnet Pine Ridge Reservation. (De flesta har väl troligen sett filmen Thunderheart). Allt visade sig dock vara lugnt som en filbunke. Vi åkte direkt till Wounded Knee Memorial, eller "the Knee", som indianerna själva säger. Det känns på något sätt ödesmättat här. Det är ganska ödsligt. Visserligen är själva graven både stor och väl utmärkt, och det finns (sönderskjutna) minnestavlor som berättar om den tragiska händelsen. Men omgivningarna är verkligen ödsliga och det hjälpte inte att några indianfamiljer hade slagit upp sina salustånd nedanför kullen i syfte att kränga pengar av turisterna. Jag har en känsla av att det faktiskt inte kommer så många turister till platsen. Den ligger helt enkelt för avsides. Det är sådana här fanatiker som vi som letar sig hit. När den obehagliga känslan av att göra intrång småningom börjat ge med sig växte en annan oro upp i stället. Många nervösa blickar slängdes nämligen bort över kullarna i norr. Skyarna där hade under tiden blivit allt svartare och åskan börjat harkla sig på nytt. Alla hade gårdagens äventyr i färskt minne. Därför blev besöket kanske något kortare än vi planerat. Ännu en bidragande orsak till det var kanske också det där som skrek i tarmen. Därför var det inte svårt att få karavanen ut på vägen igen. Nu med destination Pine Ridge, centralorten i reservatet. Mitt emot Indianbyråns kontor finns en kombinerad restaurang, affär och bensinmack, så alla behov kunde tillgodoses. Tony Sandins foton av Marcelle Bull Bear fanns till salu bland allt annat krimskrams i affären. Alldeles väster om staden passerade vi inhägnaderna där stammen föder upp buffel. Det är något som har blivit ganska vanligt nu, inte bara bland indianerna. Man ser bufflar lite överallt, och det är ju skojigt. Men jag förstår inte hur det kan vara någon business, då ju bufflar växer tre gånger så långsamt som annan nötboskap. Å andra sidan klarar de sig ute året runt utan något extra fodertillskott, så man kunde kanske ändå slå sig på den här branschen.

Nästa mål var gamla Holy Rosary Mission, eller Red Cloud Indian School, som den heter numera. Här skulle Red Clouds grav naturligtvis fotograferas. Men ett ordentligt besök gjordes också i den konstutställning, med alster av indianska konstnärer, som varje sommar hålles här. Den lilla souveniraffären rensades också i vanlig ordning. Därmed var vi klara med Pine Ridge för den här gången. Det var dessutom flera som tittade på klockan allt oftare. Så, söderut, mot whiskystäderna nere i Nebraska. Chadron, med Best Western West Hills Inn uppe på höjderna sydväst om stan, väntade på oss. Här blev det riktigt krångel med Hasses kreditkort, men med ett Master Card i reserv löste vi det hela. Snabbt upp på rummen. En del hade mera bråttom än andra. Varför då? Jo, Brasilien mot Sverige i kvartsfinal i fotbolls - VM förstås! Det var därför klockorna studerats så ivrigt förut. Nu hjälpte det ju inte. Det blev stryk ändå. Men vad gör det! En bronsmatch är sannerligen inte dåligt, och det blir Bulgarien! Det ska vi väl fixa. Grattis!

Torsdag 94-07-14

En rätt så tidig morgon, för vi skulle vara ute vid Pälsgärdsmuseet redan klockan nio. Hotellet hade ingen restaurang, bara kaffe och dough-nuts till självservering, så Hasse hade begärt att vi skulle få lite extra till kaffet. Och det var verkligen framdukat! En massa fin frukt förutom allt det vanliga med flingor och mjölk och hela köret. Problemet var bara att samtidigt med oss kom en hel busslast med (jag tror det var skollärare / åtminstone dom jag pratade med). Det vill säga det var inte det som var problemet, utan att de också tyckte om frukt! Mycket!! Så mycket att vi knappt hann få något med! Och det var ju inte riktigt därför vi hade bett om extra service. Men det här är nog rätt amerikanskt. Skjut först och fråga sedan!

Alltnog, vi klarade tiden ut till Pälsgärdsmuseet, vilket inte Mr Hanson, som vi skulle träffa där, hade gjort. Vi hann nästan gå igenom hela verksamheten innan han, storögd, uppenbarade sig och undrade om det var den här dagen vi skulle komma! Jodå, nog var det det alltid! Men när han väl kommit till rätta så fick vi faktiskt ett ganska intressant föredrag. Lokalpressen var också på plats, så visst hade gubben klart för sig att vi skulle komma! Vem hade annars ropat på murveln? Ja, inte var det jag! Så här efteråt är det kul att notera att en av mina favoritmålare, Howard Terpning, nu målat av den gamla handelsstationen som finns återuppbyggd på museets bakgård. Det är en mycket fin tavla, och man känner verkligen igen sig, även om den gode Howard

målat gubben Bordeaux vithårig! Han som ju var lika svartmuskig som de indianer han jämt hade omkring sig! Lustigt också att Howard kallt tavlan " Trading Post at Chadron Creek ". Just den här bäcken heter ju Bordeaux Creek! Det måste jag fråga mr. Hanson om nästa gång jag träffar honom.

Nästa stopp skulle bli Fort Robinson, strax bortom staden Crawford. Men vi behövde tanka såväl bilarna som våra egna magar, så det blev ett stopp inne i Crawford först. Det skulle bara bli ett kort stopp, för vi hade långt kvar innan kvällen. Därför valde vi ett litet fik där vi räknade med att klämma några hamburgare. Det skulle säkert gå lätt. Pyttsan!!! Det tog hundra år!!! Eller nästan i alla fall. Stället hade nog inte haft sådan invasion sedan det öppnade, och kocken fick antagligen hjärtslag av överansträngning när tjejen vid disken började springa ut i rummet bakom med den ena lappen efter den andra. Men, Herrans namn, vad gjorde det - för kan ni tänka er - hela fiket var som ett enda stort museum! Och allt var till salu! Här kunde man köpa gamla vapen och uniformer från Fort Robinson. Riktiga! Gamla!!! Här fanns till och med en sliten McClellan-sadel! En sådan som kavalleriet använde. Och seldon, träns och gamla betsel. Gode tid! Tänk om man hade ägt en bank, och dessutom kunde chartrat en lastbåt hem! Och det - här, mitt på vischan! Tänk så lite man vet. Här skulle jag kunnat gå länge. Det var inte slut på överraskningarna heller. Det hade funnits en ensam tjej i affären när vi kom in. Hon gick och tittade lite konstigt på oss hela tiden. (Vilket kanske vem som helst skulle göra egentligen). Till slut kunde hon inte hålla sig utan var tvungen att fråga om vi var från Sverige. Jodå, visst var vi det. Själv var hon danska, som alldeles ensam höll på att kuska runt ute vildmarkerna på sitt livs äventyr. Hon var nu på väg upp till Kanada. Världen är inte så stor när det kommer till kritan i alla fall.

Fort Robinson kändes nästan lite avslaget efter det här. Men Hasse tog oss med ut till platsen för den gamla Red Cloud Agency. Här är man ju verkligen på historisk mark. Här känner man fortfarande igen de karakteristiska kalkstensklipporna ovanför White River, som man sett på så många foton. De ser precis likadana ut än i dag.

Häriifrån de långa milen över Nebraskas slättland ner till gamla Oregonleden. Ett kort stopp för att fotografera Scotts Bluff, men det närmaste målet var Fort Laramie. Längs vägen missade vi minnesmärket över "Grattan-massakern". Jag begriper inte det. Det är andra gången jag missar det nu. Har de dragit om vägen? Fort Laramie ligger i alla fall där det ska, och där kan man egentligen lägga hur mycket tid som helst. Inte minst i bok- och souvenirshopen. Plockade ihop några av de där små stenarna som underjordsfolket (myrorna) lägger upp på ytan. Ska ha till en skullra så småningom. Det vill säga om jag lyckas skaffa några lämpliga råhudsbitar, och inspirationen rinner till. Bara vetskapen att de kommer från Fort Laramie är värt en del.

Trots att vi hade en bit kvar tog vi oss tid att svänga av i Guernsey för att ta en titt på de djupa hjulspåren i sandstensklipporna där ovanför Plattefloden. På den lilla åsen där hundratusentals utvandrare passerade på sin väg till de förlovade landen borta i Oregon och Kalifornien för hundrafemtio år sedan. Därefter var de bara transportsträcka ända ner till Cheyenne. Ånyo började Åskfågeln flaxa med vingarna, och när vi väl svängde in vid Hitching Post Inn hade hela lufthavet antagit en både flytande och glödande form. Tala om "thunderstorm"!

Fredag 94-07-15

Det var inte utan att kändes att det nu börjar närma sig slutet. Men ett tappert försök att "göra stan" gjordes ändå under några förmiddagstimmar. Det blev ett jagande efter parkeringsplats i närheten av The State Capitol, för att kunna fotografera den berömda ryttarstatyn på baksidan, samt några snabbrundor i ett par konstgallerier. Men det kändes lite avslaget, det kan inte hjälpas. Vid middagstid var det dags att dra ner till Denver igen. Tanken var att ta vägen in om bergen och besöka konststaden Loveland, och kanske Estes Park. Men väl på väg upp var det flera som protesterade med tanke på de molninformationer som nu på nytt välde ner från bergen. Så vi ändrade snabbt programmet och for öster om motorvägen i stället. Tanken var att söka upp gamla Fort Vasquez, som man håller på att bygga upp igen. Det var inte så svårt att hitta. Murarna av adobe (soltorkad lera) står där, men några byggnader är inte uppförda. Ett litet museum finns dock, med de vanliga boklådorna och souvenirdiskarna. Och i vanlig ordning handlades det. Nu var åskan över oss igen, så det gick ändå inte att gå ut. Lika bra att stanna kvar inne. Tanten

bakom disken hade fullt sjå att svara på priser, visa halsband, skriva kvitton och ta betalt, så till slut gav hon helt enkelt smyckediskens nycklar till Carina, som själv fick kliva in och plocka fram allt, som alla ville titta på.

Åsken gick nu så där lagom öronbedövande. Ulrika gick till dörren för att riktigt njuta av skådespelet. Då kom den! Det small som ett kanonskott! Jag har inte sett någon hoppa så högt, sedan jag såg kogubben på Ullevi gård, hemmavid, i min ungdom, fara ut genom lagårdsdörren, och tre kor få svanshåren bortsvedda av en kulblix, som fräsande svepte genom lagår'n. Det var åska det! Det här var i klass med det! Här ser ni researrangören som håller vad han lovat. Vi utlovade åska. Ingen kan säga annat än att vi har levererat!

Alla var nu nöjda och belåtna, och jag tror att de flesta faktiskt tyckte det var skönt att få komma ner till hotellet i Denver. Samma hotell där vi också bodde första natten. Cirkeln var sluten. Att skyfallen och åskbraken nu avlöste varandra tog vi knappast någon notis om längre. En del tid gick åt att förbereda packning. För övrigt var det välbehövlig vila som gällde.

Lördag 94-07-16

Sista dagen innebar återlämning av bilarna. Ett sista prov på vår organisationsförmåga. Men innan dess var det tanken att vi skulle avverka Denver Downtown under några förmiddagstimmar. Nu var dock gruppen så pass hemmastadd i främmande land att det helt enkelt togs egna initiativ. Några lät sig fraktas ner med vår van för att bli avsläppta och sedan klara sig runt i stan på egen hand. Andra plockade ihop sig i bilgång och åkte ner, medan Arthur lyckades övertala Anders och Marcus att ännu en gång åka upp till Lookout Mountain och Buffalo Bills grav. Därför blev förmiddagen lite splittrad och vi fick alla olika upplevelser. De flesta passade i alla fall på att besöka Denver Art Museum, med den fina indianutställningen. Och visst, där fanns den ju, den avlånga pippåsen. Att jag inte sett den tidigare. Dessutom finns där en av hunkpapakrigaren No Two Horns tre åskfågelsköldar, som jag av någon anledning kommit att bli så fascinerad av med åren.

Så småningom lyckades vi återsamla alla bilar och fick ordnat återlämningen. Allt fungerade och en känsla av lättnad började trängas i kroppen med känslan av tomhet över att allt nu närmade sig sitt slut. Eftermiddagen ägnades åt den slutliga packningen och förberedelserna för morgondagens hemfärd. På kvällen en känslösam, kanske något dämpad, avslutningsmiddag tillsammans. Tyvärr bara på en "snabbmatsrestaurang", varför varken kvalitet eller stämning blev riktigt vad den borde kunnat bli. Kanske var det också så att alla kände ett visst vemod och kanske också en viss nervositet inför det förestående uppbrottet och den kommande, långa resan. Tal hölls i alla fall, och fina, och mycket uppskattade, presenter överlämnades till Hasse och undertecknad i egenskap av arrangörer, varefter definitivt uppbrott skedde, och vi vandrade hemåt i natten. Alla var rörande eniga om att vi haft en underbar resa.

Söndag 94-07-17

Upp tidigt. Väckningen fungerade inte, så Hasse fick göra ett sista serviceingripande. Transferen ut till flygplatsen fick ske i tre omgångar, så det var ett litet pussel att få iväg alla. Och vi som åkte först fick ge oss iväg så tidigt att vi inte kunde få någon frukost på hotellet. Det fick vi ordna på flygplatsen. Continental var struligt, som vanligt. Men efter mycket krångel, och lång väntan, lyckades de hitta några tomma stolar åt oss. Jag undrar just vilka det var som fick stanna kvar i Denver för att vi skulle komma iväg. Så småningom var alla ombord, och sedan var det bara lång dags färd mot natt - och inte bara det - det var morgon, måndag den 18 juli, när vi, halvt medvetslösa, drumlade av på Arlanda. Men det var det ta mej tusan värt! För - oj vilken upplevelse det hade varit! Och vilket underbart gäng som hade gjort den här resan till den lyckträff som det verkligen blev. Vi kan nu bara hoppas att alla har fått minnen för livet och att hågkomster från resans olika höjdpunkter ska leva i ständigt hågkomst och ge inre förnöjelse ännu under lång tid framöver. För det är en erfarenhet jag har av tidigare resor att minnesbilderna ofta kommer för en och att det är lika upplyftande att gå efter annan på nytt, för sin inre syn, återuppleva alla de fångslande minnena. Hoppas också att det här lilla stycket ska hjälpa till att återuppväcka dessa minnen. Tack alla för att ni gjorde det hela möjligt! Och hoppas att vi vid något kommande tillfälle kan göra om något liknande.

